

Poradnik 1995

STYCZEŃ

1

BIBLIOTEKARZA

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

- Bibliotekarz — zawód łatwy i przyjemny?
- Denominacja w bibliotece
- Przysposobienie czytelnicze i informacyjne — inaczej

TREŚĆ

Beata Taraszkiewicz	1	BIBLIOTEKARZ — ZAWÓD LATWY I PRZYJEMNY?
Małgorzata Bzibziak, Zdzisław Gębołyś	6	BIBLIOTEKA NA SKRAJU MIASTA
Krystyna Wołoch	11	CO DALEJ Z BIBLIOTEKAMI ZAKŁADOWYMI?
Bolesław Howorka	13	DENOMINACJA W BIBLIOTECE
Wanda Kochowska	15	BIBLIOTEKOZNAWSTWO I INFORMACJA NAUKOWA (5). BIBLIOGRAFIA ZA LATA 1992-1993
Halina Radziejewska	23	PRZYSPOBIENIE CZYTELNICZE I INFORMACYJNE W SZKOLE PODSTAWOWEJ. Koncepcja nowego programu
Elżbieta Skiba	26	PRZEPYTYWANKA DLA WIELBICIELI TWÓRCZOŚCI JULIANA TUWIMA
Krystyna Piotrowska	28	A JEDNAK JESTEŚMY DLA CZYTELNIKÓW...
L. B.	29	MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W KRAŚNIKU na progu nowego półwiecza
Maria Rydz	32	„KORZENIE NASZYCH RODZIN”
Władysław Michnał	33	DONIESIENIA ZE SZCZECINA
wkładka		SPIS TREŚCI ZA ROK 1994

WYDAWNICTWO

Redakcja i administracja:
00-953 Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7
tel. 27-52-96

REDAKTOR NACZELNY: Władysława Wasilewska
SEKRETARZ REDAKCJI: Małgorzata Grochocka,
KOMITET REDAKCYJNY: Józef Lewicki (przewodniczący), Jadwiga Andrzejewska,
Jan Burakowski, Marcin Drzewiecki, Andrzej Kempa, Krystyna Kuźmińska,
Miroslawa Majewska, Wojciech Szymanowski, Ryszard Turkiewicz.
REDAKTOR TECHNICZNY: Elżbieta Matusiak

Wydawca: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich
Prenumeratę prowadzi „Ruch” S.A. oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w całym kraju.
Skład i łamanie: Ewa Kossowska, 01-862 Warszawa, ul. Podczaszyńskiego 4 m. 27
Druk i oprawa WDN, zam. 13/95
Cena w I kw. 1995 r. wynosi 2 zł 80 gr za 1 egz.

PORADNIK 1 BIBLIOTEKARZA (528)

UKAZUJE SIĘ OD ROKU 1949

styczeń 1995

Beata Taraszkiewicz

Bibliotekarz — zawód łatwy i przyjemny?

Często, gdy na pytanie „gdzie pracujesz” odpowiadam „w bibliotece”, słyszę „to pewnie dużo nie zarabiasz, ale za to masz taką fajną, łatwą i przyjemną pracę”. Tak, praca w bibliotece... prosta, łatwa i przyjemna, np. Oddział Opracowania Zbiorów — książki, dziesiątki, setki, tysiące książek. Wszystkie trzeba skatalogować: nadać im hasło główne, opatrzyć symbolami klasyfikacji, do każdej „wystukać” na maszynie odpowiednią liczbę kart i tak codziennie w kółko... książka, hasło, karty, symbole klasyfikacji, i znów książka, hasło, hasło... jakie hasło?

Przerywa się ten pięknie układający się łańcuszek.

Pojawia się książka, dla której trudno wybrać hasło główne, ponieważ na stronie tytułowej mamy do wyboru kilka możliwości; okładka i strona przedtytułowa też nie wyjaśniają sprawy, wręcz przeciwnie.

No, ale mamy przecież „Przewodnik Bibliograficzny”, i ten tradycyjny, i ten nowoczesny na dyskietkach. „Rzucamy” się do komputera i cóż... głęboki zawód, danej pozycji nie znajdujemy. Pozostaje nam samotne borykanie się z „efektami” nowoczesnej sztuki edytorskiej. I cóż z tego, że nowe książki wabią nas kolorowymi okładkami, pięknymi wielobarwnymi ilustracjami, efektownymi oprawami. Obiecują wspaniale przeżycia przy lekturze,

tymczasem to „biedny” bibliotekarz doświadcza niesamowitych przeżyć, i to nie przy lekturze, ale przy próbie opracowania kolejnej książki.

Do braku adresu wydawniczego (miejsca, roku wydania i wydawnictwa) w nowych książkach zdążyliśmy się już przyzwyczaić. Obecnie brak troski o dokładność i czytelność informacji podawanych w tytulurowi książki przesunął się „jakby” wyżej, w stronę strefy tytułu i oznaczenia odpowiedzialności. Częstokroć osoba katalogująca musi zgadnąć, który z kilku tytułów umieszczonych na stronie tytułowej stanowi tytuł właściwy, który zaś jest dodatkiem do tytułu (fot. 1).

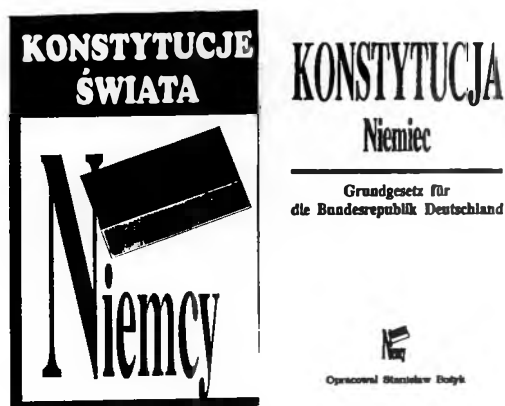
1. Który tytuł wybrać — pierwszy czy wyróżniony?

W przedstawionym przykładzie na stronie tytułowej wyraźnie wyróżniono graficznie tytuł *Pory roku w matematyce* i podobną wielkość czcionki zastosowano na okładce, jednak pierwszy tytuł to *Zbiór gier i zadań metamatematycznych dla klasy 3*. Rodzi się w tym momencie pytanie,

który z tytułów uznać za tytuł właściwy?

Przepisy katalogowania książek mówią, że w takim przypadku jako tytuł właściwy należy przyjąć tytuł pierwszy, jeżeli jednak dalszy tytuł jest wyróżniony typograficznie, jako główny należy przyjąć tytuł wyróżniony, oprócz przypadków gdy tytuł wyróżniony ma wyraźnie charakter dodatku do tytułu¹. Czy *Pory roku w matematyce* mają wyraźny charakter dodatku do tytułu? Można by się w tej kwestii spierać. Pozostaje więc otwarte pytanie, który z tytułów wybrać — pierwszy czy wyróżniony?

W wielu książkach dane na okładce (szczególnie tytuł) różnią się od danych, które widnieją na stronie tytułowej (fot. 2). Jest to

2. Zgodność elementów tytułatury książki na okładce z kartą tytułową?

zjawisko znane i dość powszechne, a przecież istnieje norma *Kompozycja wydawnicza książki*² (co prawda dziś już tylko obligatoryjna, a nie obowiązkowa, ale zawsze to norma).

¹ *Przepisy katalogowania książek. Cz. 1. Opis bibliograficzny*. Oprac. Maria Lenartowicz. Warszawa 1983, s. 13.

² PN-78/N-01222. *Kompozycja wydawnicza książki*. Arkusze — 00 *Postanowienia ogólne*, 01 *Karty tytułowe*, 02 *Materiały wprowadzające*, 03 *Tekst główny*, 04 *Materiały uzupełniające tekst główny*, 05 *Materiały informacyjno-pomocnicze*, 06 *Indeksy*, 07 *Bibliografia załącznikowa*, 08 *Okładka i obwoluta*.

Arkusze nr 08 tej normy pt. *Okładka i obwoluta* mówi, że „forma wszystkich elementów tytułatury książki podanych na okładce i obwolucie powinna być zgodna z odpowiednimi elementami kart tytułowych (według PN-78/N-01222/01); dopuszcza się jedynie stosowanie skrótów”: imion autorów, tytułów dwuczłonowych (na okładce można podać jedynie pierwszy człon) oraz ogólnie tytułów, które można skracać zachowując pierwsze wyrazy i nie zmieniając sensu³.

Ponadto w normie tej znajdujemy ważne ustalenie, którego przestrzeganie bardzo ułatwiłoby pracę bibliotekarzom. Mówi ono o czytelności i jednoznaczności tekstów okładki i obwoluty, które „nie powinny zmniejszać czytelności podawanych informacji ani powodować nieporozumień”⁴. Cóż jednak robić, gdy mamy na biurku ewidentny przykład niezgodności tytułu na karcie tytułowej z okładką? Wspomniane wyżej *Przepisy katalogowania książek* mówią, że w takim przypadku

należy przejmować tytuł właściwy ze strony tytułowej,

a „odmienne tytuły książki występujące poza jej stroną tytułową (np. na okładce) można wymieniać tylko w strefie uwag”⁵.

Zdarza się także, że w książce jest kilka stron tytułowych i wtedy stajemy przed wyborem, którą z kilku kart uznać za główną stronę tytułową⁶. Ale znacznie częściej trafiają się książki, w których w ogóle nie ma karty tytułowej. Cóż wtedy ma począć bibliotekarz? *Przepisy* mówią, że w takiej sytuacji należy przejąć dane z substytutu strony tytułowej, a jeśli go brak, należy przejąć tytuł z innych części książki, np. z okładki, podając w uwagach część książki uznaną za substytut strony tytułowej⁷.

Tyle teoria, a w praktyce możemy się spotkać z różnymi niespodziankami. Weźmy np. zestaw ćwiczeń do biologii od klasy 4 do 7, których autorkami są Elżbieta Błaszczyk i Ewa Kłos. Wydawca tych książek zachował się bardzo dziwnie, gdyż w poszczególnych ćwiczeniach (dla każdej klasy po dwie części)

³ PN-78/N-01222. 08. *Kompozycja wydawnicza książki. Okładka i obwoluta*. Wyd. 4. Warszawa 1985 s. 2.

⁴ Jw.

⁵ *Przepisy...* jw. s. 13.

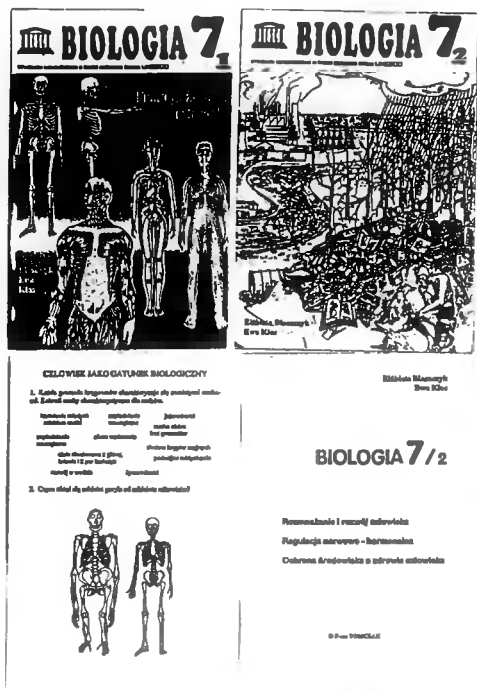
⁶ Na szczęście *Przepisy katalogowania książek* dość szczegółowo omawiają liczne możliwości w tym zakresie.

⁷ *Przepisy...* jw. s. 6.

raz umieszczał stronę tytułową, a raz nie. I tak w ćwiczeniach dla klasy siódmej (fot. 3) pierwsza z części nie ma w ogóle karty tytułowej, a dane znajdujące się na okładce nie są zbyt czytelne, natomiast w części drugiej jakby sobie przypomniano o tym, że w książce powinna być karta tytułowa z niezbędnymi składnikami tytułatury. W ćwiczeniach dla klasy 5 i 6

terminy „tytuł” i „tytułatura” z uwzględnieniem miejsc ich umieszczenia w książce. Z elementów budowy książki znajdziemy tu także: „oprawę”, „okładkę”, „obwolutę”, a nawet „wkład książki”. Jest to więc pozycja, która omawia najważniejsze elementy budowy książki, cóż, kiedy w praktyce okazuje się, że brak kart tytułowych bardzo często występuje właśnie w książkach dla dzieci.

Bywa jednak i tak, że informacje podane w książce na stronie tytułowej budzą w nas wiele wątpliwości i dopiero pewne informacje spoza niej pozwalają je rozwiązać (fot. 4). W przedstawionym przykładzie ze strony tytułowej oraz z okładki możemy wysunąć wnio-

3. Karta tytułowa — „pojawia się i znika”

w ogóle nie doszukamy się kart tytułowych, zaś w przeznaczonych dla klasy 4 pierwsza część ma stronę tytułową, a druga nie.

Czy takie postępowanie wydawców jest właściwe,

zwłaszcza że są to książki pomocnicze do nauki biologii zalecane przez MEN? O tym, co po obejrzeniu takich książek pomyśli bibliotekarz, lepiej nie mówmy, ale co pomyślą dzieci, dla których te książki przeznaczone? Czy nie przyzwyczajamy ich w ten sposób do „bylejakości” naszych książek?

Dobrze, że chociaż w adresowanej do młodych odbiorców encyklopedii *O książce. Mała encyklopedia dla nastolatków*⁸ wyjaśniono

⁸ O książce. Mała encyklopedia dla nastolatków. Wrocław 1987.

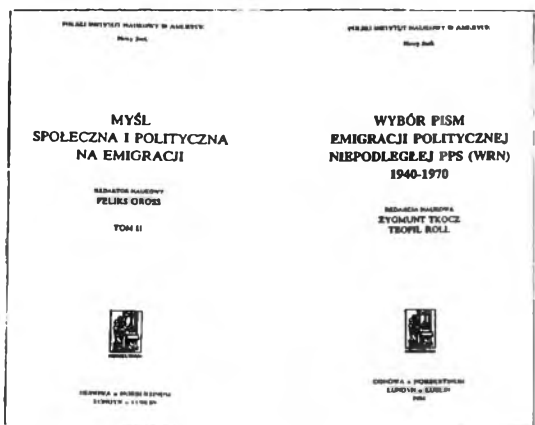

4. Czy „Elementy” są elementem tytułu?

sek, że słowo „Elementy” stanowi tytuł tej pozycji, zaś „Feng shui” to dodatek do tytułu. I dopiero informacja o tym, że „Elementy” to tytuł serii, pozwala na umieszczenie tego zapisu w odpowiedniej strefie. Nadal jednak biedny bibliotekarz miotany jest wątpliwościami, czy może słowo „elementy”, oprócz tego, że stanowi tytuł serii, nie jest częścią tytułu. Tytuł

oryginału brzmi *Feng shui*, na stronie przed-tytułowej napisano *Elementy feng shui*. Co wybrać...

Służące pomocą bibliotekarzom *Przepisy katalogowania książek* otrzegają, aby „specjalnie uważać, by nie traktować jako nadtytułu nazw serii, nazw instytucji sprawczych itp., poprzedzających tytuł na stronie tytułowej”⁹. Bo często z informacjami dotyczącymi serii bywa tak, zwłaszcza w książkach wielotomowych, że są uważane za tytuł książki wielotomowej lub też odwrotnie, tytuł książki wielotomowej może być uznany za tytuł serii (fot. 5).

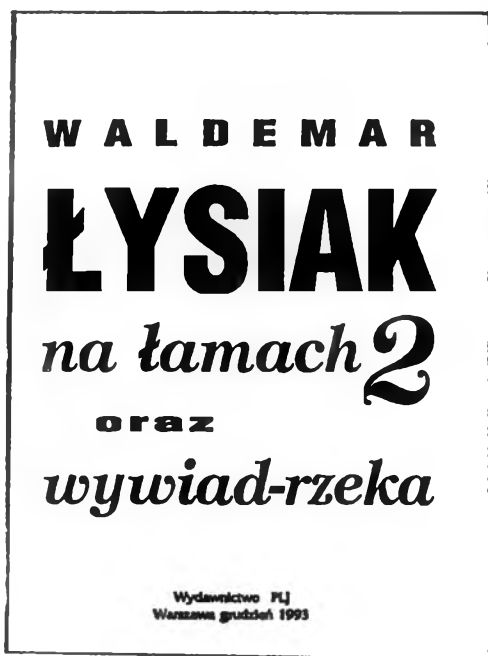
5. Tytuł książki wielotomowej czy seria?

W podanym przykładzie trudno jednoznacznie stwierdzić, czy dana książka stanowi t. 2 serii „Myśl społeczna i polityczna na emigracji”, czy też jest to tom 2 wydawnictwa wielotomowego o tym tytule; w takim razie w opracowaniu formalnym wymagałoby to innego hasła głównego.

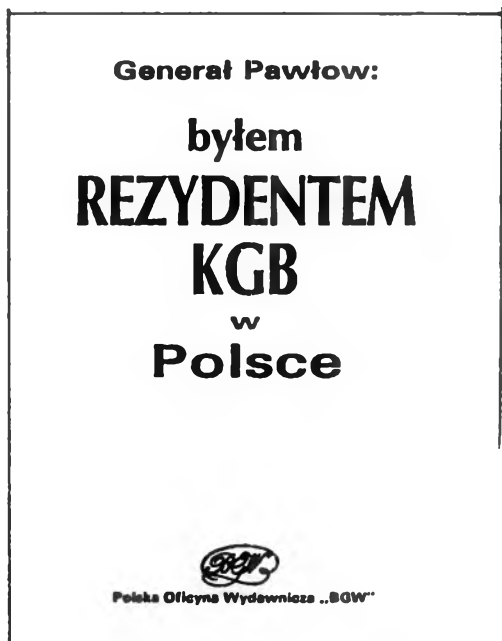
Problemy nastroczają też modne ostatnio wywiady ze znanymi ludźmi (fot. 6), głównie w kwestii wyboru hasła głównego. W przedstawionym przykładzie budzą się wątpliwości, czy Waldemar Łysiak jest jej autorem, a tytuł brzmi *Na łamach 2 oraz wywiad-rzeka*, czy może jest to tom 2 pozycji pt. *Waldemar Łysiak na łamach oraz wywiad-rzeka* nieznanego autora, który przeprowadził wywiad. W każdym razie zarówno z okładki, jak i ze strony tytułowej trudno wyciągnąć wnioski jednoznaczne.

Problem z autorem jest i w następnym przypadku (fot. 7). Wygląda na to, że autorem tej pozycji jest „beziemienny” generał Pawłow (bibliotekarzu szukaj imion i „otčestva”);

⁹ *Przepisy...* jw. s. 21.

6. Co będzie „dobre”, co „lepsze”, a co „najlepsze” jako hasło główne?

7. „Beziemienny” autor.

jednocześnie wygląd graficzny strony tytułowej sugeruje, że słowa „General Pawłow” stanowią część tytułu. Czy faktycznie?

Kolejny przykład z naszej „bibliotekarskiej łączki” (fot. 8). Książka, której karta tytułowa

8. Czy to autorki czy redaktorki?

sugeruje na pierwszy rzut oka, że jej autorką jest pani Maria Ławrynowicz, zaś pani Warcholińska jest jej redaktorką. Gdybyśmy nie wiedzieli, że publikacja ta stanowi zbiór prac różnych autorów, moglibyśmy na podstawie wyglądu karty tytułowej snuć dywagacje, czy obie panie są redaktorkami tej pracy (tylko dlaczego przy nazwisku jednej z nich dodano skrót Red.), czy może obie są autorkami, a dodatkowo pani Warcholińska jest redaktorką, a może, a może...

Świetna, lekka i przyjemna praca. Praca, która wymaga od bibliotekarza wielkiej wiedzy, erudycji, ostrożności i ogromnej intuicji, którą z podanych możliwości wybrać, którą odrzucić, a potem jeszcze rzeczowo odpowiedzieć na zarzuty, dlaczego wybrało się akurat tę a nie inną z podanych możliwości.

Prawdą jest, że przestrzeganie przez wydawców normy pod tytułem „kompozycja wydawnicza książki” nawet wtedy, gdy była ona obowiązkowa, tak się miało do rzeczywistości jak przysłowiowe „gruszki na wierzbie”.

Czy jeszcze długo bibliotekarze będą musieli się zabawiać w detektywów,

którzy odnajdują zagubione przez wydawców imiona, „otčestva”, poprawne formy nazwisk, tytuły i dopowiedzenia. Czy jeszcze długo patrząc na stronę tytułową (o ile taka będzie), nie przestaniemy mieć wątpliwości, co stanowi hasło główne, co jest tytułem, a co stanowi nazwę serii? Czy nie ma możliwości wpłynięcia na wydawców, by wszystkie niezbędne dane znalazły się w prostej i przejrzystej formie na stronie tytułowej, której obecność powinna być obowiązkowa? Może sprawić, by nadanie książki numeru ISBN nastąpiło tylko wtedy, gdy spełnia ona podane wyżej warunki. Ponadto czy nie warto upowszechnić stosowany przez Bibliotekę Narodową CIP, czyli umieszczony w książce jej opis bibliograficzny z podaniem hasła głównego — obecnie możemy go znaleźć tylko w nielicznych publikacjach. Być może po tych zmianach strona graficzna książek straci trochę na atrakcyjności (za to bibliotekarzom nie przybędzie paru siwych włosów), ale napisany wielkimi literami dodatek do tytułu zostanie umniejszony (dosłownie) do rangi dodatku, natomiast tytuł właściwy umieszczony w odpowiednim miejscu będzie wyróżniony większymi literami, bo takie jego prawo.

Byłoby dobrze, gdyby ukazała się norma obejmująca hasło opisu bibliograficznego, na którą czekamy już dość długo. Ważne jest też, aby wydawcy przestali myśleć tylko o tym, jak zadziwić rynek i tym samym zdobyć nowych klientów, a przypomnieli sobie, że także biblioteki są jednym z poważniejszych odbiorców.

Przestrzeganie zasady czytelności i jednoznaczności elementów tytułatury pozwoli na to, aby dzisiejsza mrówczo-detektywistyczna praca bibliotekarzy zamieniła się w naprawdę łatwą i przyjemną.

SPROSTOWANIE

Nawiązując do ogłoszenia z numeru 11-12 z 1994 roku pragniemy poinformować, iż prawo do ubiegania się o miejsce w Podyplomowym Studium Bibliotek Naukowych Uniwersytetu Warszawskiego mają tylko osoby posiadające dyplom magistra. Za poprzednio podaną błędną informację serdecznie przepraszamy.

Kierownictwo PSBN UW

Biblioteka na skraju miasta

Pięć lat w dziejach biblioteki to zaledwie okamgnienie. Może to być zarazem okres obfitujący w wydarzenia, na które próżno czekać dziesięciolecia. Z wielu punktów widzenia momentem bardzo istotnym dla polskiego bibliotekarstwa jest 4 czerwca 1989 roku, symbolizujący rozpoczęcie demokratycznych przemian w naszym państwie. Sam w sobie w życiu polskich bibliotek nie różni się on ani od poprzednich, ani od następnych czerwcowych dni owego roku.

Ciąg przemian społeczno-ekonomicznych datowanych od tego dnia odcisnął piętno również na bibliotekach. Nierzadko ich synonimem stało się pogorszenie położenia materialnego bibliotek, obcięcie wydatków na zakup książek, skrócenie prenumeraty, a co za tym idzie, zmniejszenie liczby użytkowników. Nierzadko też towarzyszyły im dążenia nowych elit politycznych do likwidacji placówek bibliotecznych, co przepełniało czarę goryczy bibliotekarzy liczących, że nowa demokratyczna władza przyniesie również poprawę ich doli.

Podobnych głosów, konkluzji znajdziemy w prasie fachowej bez liku. Niewiele lub prawie w ogóle nie ma natomiast prób zbilansowania minionego czasu¹. Taką dobrą okazję daje upływ pięciu lat od pamiętnych zdarzeń. Z perspektywy tej rocznicy warto się przyjrzeć, co zmienił ten czas i jak się zaznaczył — dobrze czy źle — w życiu jednej z wielu polskich bibliotek — oświęcimskiej filii Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Bielsku-Białej.

Szczypta historii i stan obecny

Biblioteka Pedagogiczna w Oświęcimiu istnieje od r. 1956. Powstała z inicjatywy Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej w Krakowie jako Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna. Od r. 1974 mieści się w Szkole Podstawowej nr 11 przy ul. Słowackiego, zajmując 2 sale lekcyjne (102 m²) na parterze.

Po podziale administracyjnym kraju na 49 województw Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna w Oświęcimiu została filią Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej w Bielsku-Białej, jedną z siedmiu działających na terenie województwa. Rejon działania placówki nie zmienił się i obejmuje nadal obszar dawnego powiatu.

Z biblioteki korzystają również czytelnicy spoza rejonu, a nawet województwa. Są nimi nauczyciele z sąsiadujących z Oświęcimiem miast — Brzeszcze, Jawiszowice, Libiąż.

Obecnie biblioteka obsługuje prawie 1000 czytelników, a jej księgozbiór liczy ponad 30 tys. woluminów książek i 1397 roczników czasopism. Sytuacja kadrowa jest ustabilizowana, w bibliotece pracują trzy bibliotekarki na pełnym etacie. Najdłużej, bo od r. 1963, pracuje w bibliotece mgr Eleonora Frank. Funkcję kierownika filii pełni od maja 1982 r. mgr Wanda Luranc.

Gromadzenie zbiorów

Kupno

Do r. 1975 biblioteka otrzymywała książki z zakupu centralnego w Bibliotece Wojewódzkiej w Krakowie. Uzupełniano też księgozbiór zaopatrując się w księgarniach w Katowicach i Oświęcimiu. Jako filia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Bielsku-Białej, Biblioteka w Oświęcimiu stanowi integralną jej część i objęta jest jej budżetem. Przez wiele lat książki kupowano prawie wyłącznie w księgarni „Oświata” w Bielsku-Białej. Jednakże brak pieniędzy, a także kłopoty z transportem spowodowały, że w latach 1989-1993 biblioteka rzadziej korzystała z tej księgarni. Zbierane dobrowolne datki od czytelników oraz kary pieniężne za zwłokę w bardzo dużym stopniu umożliwiały zakup książek w księgarni „Mennet” w Oświęcimiu. Zakupy były mniejsze, ale częstsze, co pozwalało na bieżące pozyskiwanie dobrych, „głośnych” pozycji. Również czytelnicy sami proponowali zakup potrzebnych książek na rachunek biblioteki w różnych ośrodkach akademickich (Kraków, Wrocław, Katowice).

Dary

Omawiany okres to czas gruntownych reform. Związany z nimi znaczny wzrost cen książek powiększył koszty kompletowania zbiorów bibliotecznych. W tej sytuacji większego niż kiedykolwiek znaczenia nabrały wszystkie działania prowadzące do nieodpłatnego powiększania księgozbioru.

W r. 1990 Biblioteka Pedagogiczna w Oświęcimiu została włączona do sponsorowanej przez Instytut na rzecz Demokracji

¹ Dariusz Świdkiewicz: *Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Zielonej Górze*. „Poradnik Bibliotekarza” 1991 nr 11/12 s. 1-5.

w Europie Wschodniej (IDEE) z siedzibą w Nowym Jorku akcji nieodpłatnego przekazywania książek II obiegu. Jej organizatorem i wykonawcą było niezależne Wydawnictwo PoMOST. Od lipca 1990 r. kontynuatorem tej akcji jest Fundacja Pomocy Bibliotekom Polskim. Do końca 1991 r. biblioteka otrzymała 54 książki.

Inni ofiarodawcy w tym okresie to m.in.: Poradnia Wychowawczo-Zawodowa im. J. Korczaka w Oświęcimiu oraz za pośrednictwem PBW w Bielsku-Białej, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Kuratorium Oświaty i Wychowania w Bielsku-Białej, Wojewódzki Ośrodek Metodyczny oraz wielu czytelników. Wśród darów w r. 1990 był też egzemplarz autorski — skrypt uczelniany UŚI ofiarowany przez autora, a zarazem czytelnika biblioteki.

W r. 1993 PBW w Bielsku-Białej sprowadziła z Magazynu Gratisów WSiP z Nowego Dworu Mazowieckiego 2643 wol. książek, z czego 99 pozycji wzbogaciło księgozbiór filii w Oświęcimiu.

Prenumerata czasopism

Biblioteka gromadziła czasopisma, nabywając je drogą prenumeraty w „Ruchu” lub bezpośrednio u wydawcy (np. w Wydawnictwie Pedagogicznym w Kielcach). Zestaw prenumerowanych czasopism ulegał ciągłej weryfikacji — część tytułów przestała się ukazywać (np. „Chowanna”, „Oświata Dorosłych”, „Mówią Wieki”, „Życie Literackie”, „Kultura”); w ramach oszczędności biblioteka zrezygnowała głównie z prenumeraty dzienników i tygodników dostępnych w bibliotece publicznej (np. „Panorama”, „Rzeczpospolita”, „Przekrój”). W związku z pojawieniem się nowych czasopism przydatnych w pracy nauczyciela, biblioteka zdecydowała się na ich kompletowanie (np. „Biblioteka w Szkole”, „Edukacja i Dialog”, „Lider”, „Opieka-Wychowanie-Terapia”).

W latach 80. w bibliotece było ponad 100 tytułów rocznie — oprócz czasopism specjalistycznych także ogólnokulturalne (np. „Tygodnik Powszechny”, „Prawo i Życie”). W omawianym okresie biblioteka prenumerowała głównie czasopisma pedagogiczne, fachowe, naukowe oraz jeden tytuł prasy codziennej — „Dziennik Zachodni”². Trudności finansowe spowodowały, że w r. 1991 i 1993 nie oprawiano roczników czasopism (tab. 1).

² Liczba tytułów czasopism: 1989 — 78, 1990 — 62, 1991 — 48, 1992 — 52, 1993 — 52.

Tab. 1. Przyrost księgozbioru w latach 1989-1993 według źródeł gromadzenia

Rok	Kupno	Dary	Oprawa czasopism	Razem
1989	833	44	49	817
1990	343	85	57	428
1991	286	25	—	311
1992	199	20	43	219
1993	403	114	—	517
1985	920	16	13	949
1987	678	40	141	859

Widoczny spadek przyrostu księgozbioru w latach 1990-1992 potwierdza trudności związane z urynkowaniem cen papieru, kosztami usług poligraficznych i z ograniczeniem dotacji na zakup. Jak dotąd nie udało się choćby zrównać ze stanem z r. 1989. Wzrost wydatków na zakup ma w związku z panującą inflacją charakter jedynie nominalny (tab. 2).

Tab. 2. Wydatki na zakup książek i oprawę czasopism w latach 1989-1993 (w zł)

Rok	Kupno	Oprawa	Razem	W tym ze środków specjalnych
1989	809 251	51 704	860 955	—
1990	3 767 645	1 524 900	5 292 545	—
1991	5 648 480	—	5 648 480	—
1992	9 304 430	1 262 230	10 566 660	5 500 000
1993	21 406 500	—	21 406 500	10 900 000

Zgodnie z profilem biblioteki oraz potrzebami użytkowników, którymi są głównie nauczyciele i studenci, w miarę możliwości finansowych gromadzi się przede wszystkim literaturę z zakresu nauk pedagogicznych, psychologii i literaturę naukową. Przy zakupie książek biblioteka dokonuje z konieczności ścisłej selekcji. Nabytki nie pokrywają w pełni potrzeb czytelników, często nie kupuje się wznowień, porzostając na posiadanych już starych wydaniach, a poszczególne tytuły nabywa się w ograniczonej liczbie egzemplarzy — po jednym, maksymalnie po dwa (tab. 3).

Udostępnianie zbiorów

Wypożyczalnia

Biblioteka Pedagogiczna w Oświęcimiu służy potrzebom i rozwojowi oświaty w zakresie kształcenia i dokształcania nauczycieli i pra-

Tab. 3. Struktura nabytków w latach 1989-1993

Rok	Literatura					Razem
	pedag.	psych.	pop. nauk.	społ. praw.	piękna	
1989	292	141	123	103	218	877
1990	156	15	120	36	101	428
1991	170	19	76	14	32	311
1992	121	15	68	8	7	219
1993	315	30	134	17	21	517
1985	148	48	311	277	152	936
1987	276	27	196	57	122	678

owników oświaty. Dostępna jest również dla pracowników naukowych, studentów, maturzystów i osób studiujących spoza oświaty. Książki pożyczają się na 1 miesiąc, a jednocześnie każdy czytelnik może wziąć 4 pozycje. Nauczyciele studiujący stanowią grupę uprzywilejowaną — zwiększono dla nich liczbę wypożyczeń do 6 pozycji. Również z myślą o nich w wypożyczalni wyodrębniono księgozbiór podręczny.

Za każdy miesiąc zwłoki czytelnik płaci 5 tys. zł kary. Jednocześnie wprowadzono prolongatę telefoniczną. Biblioteka czynna jest codziennie (z wyjątkiem sobót) w godzinach 12⁰⁰-19⁰⁰, w środę 8⁰⁰-15⁰⁰, w okresie ferii i wakacji codziennie od 8⁰⁰ do 15⁰⁰.

Liczba czytelników utrzymuje się od dłuższego czasu na stałym poziomie i podlega niewielkim wahaniom (tab. 4). Najliczniejszą grupą czytelników są nauczyciele. Ich liczba stale wzrasta. Najczęściej korzystają z biblioteki nauczyciele szkół podstawowych oraz nauczyciele przedszkoli. Mniejszą grupę stanowią nauczyciele szkół zawodowych oraz nadzór pedagogiczny. Najslabiej reprezentowani są nauczyciele liceów, nieliczna jest też grupa wykładowców wyższych uczelni (tab. 5).

Dużą grupę czytelników stanowią studenci i maturzyści. W r. 1989 wśród nauczycieli było studiujących 151 (40%), w r. 1990 — 139 (34%), w r. 1991 — 145 (37%); w r. 1992 — 139 (37%), a w r. 1993 — 195 (47%); dla porównania: 1985 — 158 (39%), 1987 — 156 (42%).

Tab. 4. Czytelnicy Biblioteki Pedagogicznej w Oświęcimiu

Rok	Ogółem	Nauczyciele		Studenci		Inni		Pracownicy administracji szkolnej	
			%		%		%		%
1989	604	372	61,6	193	32,0	34	5,6	5	0,8
1990	619	403	65,0	160	26,0	46	7,4	10	1,6
1991	586	387	66,0	160	27,3	32	5,5	7	1,2
1992	581	379	65,0	167	29,0	31	5,3	4	0,7
1993	669	409	61,0	202	30,3	52	7,8	6	0,9
1985	690	401	58,0	236	34,5	43	6,0	10	1,5
1987	633	369	58,3	215	34,0	44	7,0	5	0,7

Tab. 5. Czytelnicy — nauczyciele

Rok	Nauczyciele ogółem	Szkół podstawowych		Przedszk.	Liceów	Techników i szkół zawodow.	Nadzór pedagog.	Wykładow. wyższych uczelni
		miasto	wieś					
1989	372	127	99	55	13	49	26	3
1990	403	155	94	59	16	43	32	4
1991	387	159	103	49	15	35	22	4
1992	379	150	115	47	13	35	17	2
1993	409	161	124	54	10	41	17	2
1985	401	138	109	59	15	43	33	4
1987	369	137	106	44	14	39	24	5

Statystyka wypożyczeń

Najliczniej wykorzystywana jest literatura z zakresu pedagogiki, następnie literatura popularnonaukowa oraz literatura z zakresu psychologii (tab. 6). Utrzymuje się tendencja wzrostowa czytelnictwa i wypożyczeń. Niestety wskutek dotkliwie odczuwanych skutków niedofinansowania coraz trudniej zaspokajać wzmożone potrzeby czytelników. Toteż biblioteka stara się możliwie szybko realizować składane przez czytelników zamówienia na książki wypożyczone lub te, których nie ma w wystarczającej liczbie egzemplarzy.

Przeciętnie jeden czytelnik wypożyczył z biblioteki w r. 1989 10,9 wol., w 1990 — 12,2, w 1991 — 11,7, w 1992 — 14,4, w 1993 — 14,3 (w 1985 — 10,4 — w 1987 — 9,1).

Udostępnianie w czytelni

Wzrost liczby czytelników i wypożyczeń w czytelni w zestawieniu ze spadkiem zakupów książek i czasopism to efekt przede wszystkim pauperyzacji społeczeństwa, jeśli weźmie się dodatkowo pod uwagę, że systematycznie

wzrasta liczba studiujących. Widoczny spadek liczby czytelników i liczby wypożyczeń w r. 1992 zarówno w wypożyczalni, jak i w czytelni (tab. 7), spowodowany był trudnościami kadrowymi — jedna pracownica miała roczny urlop zdrowotny, druga urlop macierzyński i wychowawczy. W związku z jednoosobową obsadą (już od września 1991 r.) skrócono godziny otwarcia biblioteki dla czytelników o 2 godziny dziennie. PBW w Bielsku-Białej oddelegowała do doraźnej pomocy swojego pracownika.

*

Analiza działalności Biblioteki Pedagogicznej w Oświęcimiu za ostatnie 5 lat (1989-1993) wykazuje, że z placówki tej korzysta coraz więcej czytelników i że jest ona pożądaną w środowisku instytucją, tym bardziej teraz, gdy nauczyciele mają obowiązek uzupełnić do r. 1998 kwalifikacje zawodowe. Nie bez znaczenia jest również otwarcie w r. 1993 pierwszej tego typu w Oświęcimiu Pomaturalnej Społecznej Szkoły Zarządzania i Handlu. Biblio-

Tab. 6. Statystyka wypożyczeń

Rok	Liczba wypoż. ogółem	Wypożyczenia wg rodzajów piśmiennictwa					Liczba wypożyczeń				
		liter. piękna	pedagog.	psychol.	społ. prawne	popul. naukowe	naucz.	innych			
								ogół.	adm. szk.	stud.	inni
1989	6598	601	3276	643	416	1662	4336	2262	77	1907	278
1990	7592	896	3652	765	392	1887	5236	2356	181	1804	371
1991	6878	819	3343	722	195	1799	4649	2229	138	1808	283
1992	8427	648	4113	870	352	2444	5764	2663	102	2209	352
1993	9581	671	4335	1108	393	3074	6445	3136	120	2460	556
1985	7190	503	2519	1108	864	2196	4499	2691	80	2257	354
1987	5762	434	2859	595	398	1476	3777	1985	33	1648	304

Tab. 7. Czytelnicy i wykorzystanie zbiorów w czytelni

Rok	1989	1990	1991	1992	1993	1985	1987
Czytelników ogółem	709	781	808	784	958	932	754
w tym nauczycieli	518	581	634	557	605	657	354
Wypożyczeń ogółem	1979	2191	2212	1993	2453	2075	1839
w tym książek	587	701	661	962	1182	767	567
czasopism	473	425	502	434	541	268	410
egz. czasopism bieżących	919	1065	1049	597	730	1040	862

teka pełni więc funkcję centrum wiedzy dla nauczycieli i równocześnie dla innych, również pozaszkolnych, odbiorców zainteresowanych pedagogiką i oświatą.

W ciągu minionych 5 lat obserwuje się wyraźny wzrost liczby nauczycieli w rejonie działania Delegatury Oświaty i Wychowania w Oświęcimiu. Porównanie tabeli z danymi o udostępnianiu zbiorów biblioteki obrazuje zarazem możliwości, jakie tkwią w środowisku nauczycielskim dawnego powiatu oświęcimskiego (tab. 8³).

Tab. 8. Nauczyciele szkół podstawowych Delegatury Oświaty i Wychowania w Oświęcimiu

Nazwa gminy	Liczba nauczycieli	
	1989 r.	1993 r.
Oświęcim (miasto)	317	362
Oświęcim (gmina)	85	118
Kęty (miasto i gmina)	250	320
Zator (miasto i gmina)	82	99
Chełmek	81	102
Przeciszów	53	75
Osiek *	67	43
Polanka Wielka	—	32
	935	1151

* Do r. 1991 gmina Osiek obejmowała również gminę Polanka Wielka.

Słaba kondycja finansowa oświaty odbija się niekorzystnie na bibliotekach. Omawiana tu placówka z trudem zdobywa pieniądze na podstawową działalność statutową, tj. na gro-

³ Dane nie obejmują nauczycieli szkół średnich, jako że od r. 1989 Delegatura Oświaty i Wychowania w Oświęcimiu nie ewidencjonuje danych na ten temat.

madzenie książek i czasopism fachowych dla coraz liczniej korzystających z jej usług czytelników. Próbuje radzić sobie sama w rozwiązywaniu problemów finansowych i wspiera niewystarczający budżet pieniędzmi gromadzonymi na koniec środków specjalnych. Pochodzą one z dobrowolnych wpłat czytelników i kar za przetrzymywanie wypożyczonych książek lub za ich zagubienie.

Pieniądże te przeznacza się wyłącznie na gromadzenie i uzupełnianie zbiorów, wypełniając w ten sposób lukę w niedostatecznym budżecie. Udział środków specjalnych w finansowaniu tych wydatków wyniósł w r. 1992 59%, a w r. 1993 51%.

PBW w Bielsku-Białej podejmuje różne działania mające na celu zdobycie dodatkowych funduszy dla filii. Niestety prośba o dofinansowanie biblioteki w Oświęcimiu skierowana w r. 1993 do władz samorządowych pozostała bez odpowiedzi.

Marzeniem tutejszej biblioteki jest komputer — urządzenie kosztowne, ale w efekcie zaoszczędzające czas czytelnikowi i pracownikom. Także wyposażenie biblioteki w kserograf poprawiłoby obraz biblioteki w oczach czytelników. Już teraz domagają się oni wypożyczenia materiałów bibliotecznych w celu ich kserowania.

Do spełnienia marzeń potrzebne są niestety odpowiednie środki finansowe. Na razie oprócz kłopotów finansowych placówka ma również kłopoty lokalowe. Od kilku już lat dyrekcja Szkoły Podstawowej nr 11, w której mieści się biblioteka, stara się o jej eksmisję⁴.

⁴ Małgorzata Bzibziak: *A u nas inaczej...* „Poradnik Bibliotekarza” 1993 nr 5 s. 32.

**MAŁGORZATA BZIBZIAK
ZDISŁAWGĘBOŁYŚ**

Mimo niezakwalifikowania wysuniętej przez Zarząd Okręgu Stołecznego SBP kandydatury naszej Koleżanki Marii Brykczyńskiej do tytułu Kobiety Europy 1994, chcemy poinformować środowisko bibliotekarskie, że nasze starania poparła redakcja „Kobiety i Życia” w numerze 44 z 29 października 1994 r. Chcemy jeszcze raz podziękować za to Redakcji, bo mamy świadomość, że o sprawach naszego środowiska niezbyt często piszą czasopisma nie związane z naszą profesją.

Przypomnijmy, że kandydatura naszej Koleżanki znalazła się wśród pięciu innych typowanych przez różne środowiska — obok Franciszki Cegielskiej, prezydenta Gdyni, Hanny Komorskiej, profesora filologii angielskiej, prorektora Uniwersytetu Warszawskiego, Haliny Sturgaly-Stawik, prezesa Fundacji na Rzecz Dzieci Zagłębia Miedziowego odznaczonej „Orderem Uśmiechu” i wysuniętej z tej piątki Wandy Nowickiej, dyrektorki Federacji na Rzecz Kobiet i Planowania Rodziny. Po prof. Ewie Łętowskiej i Janinie Ochojskiej Wanda Nowicka jest trzecią kandydatką do tego lauru z naszego kraju.

Zofia Krasuska

Co dalej z bibliotekami zakładowymi?

Dnia 3 października 1994 roku w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Katowicach obradowało

Wojewódzkie Forum Bibliotekarskie.

Miało ono na celu omówienie spraw dotyczących bibliotek beletrystycznych w zakładach pracy w województwie katowickim, a zwłaszcza ich obecnej kondycji, sensu ich istnienia w zmienionej rzeczywistości gospodarczo-społecznej, sposobów zagospodarowania dorobku likwidowanych bibliotek oraz kwestii pomocy merytorycznej tym bibliotekom. Uczestnikami spotkania byli bibliotekarze z bibliotek zakładowych i przedstawiciele (głównie instruktorzy) samorządowych bibliotek publicznych województwa katowickiego, w których gestii leży współdziałanie z bibliotekami zakładowymi oraz udzielanie im fachowej pomocy w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa.

W obradach wzięła również udział mgr Krystyna K u ź m i ń s k a z Departamentu ds. Uczestnictwa w Kulturze w Ministerstwie Kultury i Sztuki oraz mgr Piotr B i e r c z y ń s k i — instruktor w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łodzi, który od wielu już lat zajmuje się problemami bibliotek zakładowych. Obradom przysłuchiwała się mgr Halina P a r z y c h z Wydziału Kultury Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

Od likwidacji Centralnej Rady Związków Zawodowych, która do września 1980 r. zarządzała bibliotekami beletrystycznymi w zakładach pracy (wówczas bibliotekami związkowymi), rozpoczął się proces likwidacyjny tej sieci bibliotek. Do r. 1990 likwidacja bibliotek następowała powoli. W nowej rzeczywistości proces ten toczy się coraz to szybciej i z każdym rokiem przybiera na sile*.

* Stan bibliotek beletrystycznych w zakładach pracy województwa katowickiego w wybranych latach:

	1982	1990	1993
liczba bibliotek	239	209	115
liczba pracowników	286	235	121
liczba zbiorów w wol.	2.5 mln	2.6 mln	1.5 mln
zakup zbiorów w wol.	61 600	37 200	8 000
liczba czytelników	157 000	83 200	48 200
liczba wypożyczeń	3 200 000	1 920 500	962 300

Zakłady pracy, kopalnie, huty — w województwie katowickim w większości ciągle jeszcze państwowe — przeżywają ogromne trudności finansowe i mają wiele kłopotów, choćby ze zbytem swoich wyrobów. Uzdrawianie kondycji rozpoczęły od restrukturyzacji, której pierwszym etapem było przystąpienie do ograniczania działalności socjalnej. Zaczęły więc pozbywać się utrzymywanych dotąd z funduszy socjalnych pozaprodukcyjnych rodzajów działalności, między innymi szkolnictwa przyzakładowego, zakładowych domów kultury i oczywiście bibliotek.

Jeśli chodzi o biblioteki, to

wielu organizatorów próbowało opóźnić decyzje o likwidacji

przez stosowanie różnych działań doraźnych, że wymienię tylko ograniczenie liczby osób zatrudnionych w tych bibliotekach, pozostawianie pracowników nie mających przygotowania fachowego, zaprzestanie przekazywania środków na zakup nowych nabytków i na prenumeratę czasopism, przenoszenie bibliotek do innych, mniejszych i niefunkcjonalnych pomieszczeń itp.

Jednakże działania te na niewiele się zdają. Przed ostateczną likwidacją może zakładową bibliotekę uchronić jej funkcja środowiskowa. W tym bowiem przypadku, jeśli samorząd lokalny zagwarantuje środki na jej utrzymanie, może ona zostać przekształcona w filię samorządowej biblioteki publicznej.

Bibliotekarze tych bibliotek są pozostawieni sami sobie. Nie mają obrońców ani w zarządach związków zawodowych, ani w członkach rad pracowniczych w swych macierzystych zakładach. Wielu nie zwraca się o pomoc do bibliotek publicznych, które zresztą przeżywają również wiele problemów, głównie natury finansowej, a nie mają żadnych uprawnień w stosunku do zakładów pracy. Zmuszone są do ograniczania zatrudnienia (maleje z roku na rok liczba instruktorów ds. bibliotek zakładowych), mają kłopoty z zakupem nowości książkowych i innych zbiorów do swoich placówek.

Bibliotekarze z bibliotek zakładowych wobec piętrzących się problemów są często bezradni, nie znajdują argumentów na uratowanie swojej placówki. W województwie katowic-

kim zanotowano tylko jeden przypadek zorganizowania się bibliotekarza z czytelnikami celem ratowania swojej biblioteki (zebrane zostały podpisy czytelników na listach w sprawie utrzymania w dzielnicy biblioteki zakładowej). Skutkiem tej akcji bibliotekę przejęło miasto.

Tak więc upadają biblioteki i te potrzebne środowisku, i te, za którymi nikt nie zapłaci.

I te z kadrą wykształconą, i te bez fachowców; i te z dobrym warszatem merytorycznym, i te złe, które np. z braku od lat środków na zakup zbiorów stały się magazynami. Jednym słowem likwidacja bibliotek zakładowych ma ścisły związek z kondycją finansową zakładu pracy. A ponieważ nic nie wskazuje na to, by sytuacja poprawiła się w najbliższym czasie, można spodziewać się dalszego spadku liczby tych bibliotek w województwie katowickim.

Ich likwidację determinuje nie tylko zła kondycja finansowa zakładów i rozpoczęty proces restrukturyzacyjny. Dziś kierownictwa zakładów produkcyjnych na ogół uważają, że nie powinny zajmować się tego typu działalnością socjalną. Na potrzeby kultury mogą przecież przekazywać środki jako sponsorzy (jeśli oczywiście będzie się im to opłacać).

W tych czasach trudnych dla bibliotekarzy bibliotek beletrystycznych w zakładach pracy Forum katowickie stało się miejscem, na którym mogli oni głośno wyrazić swoje odczucia i sformułować stanowisko w sprawie sytuacji i perspektyw działalności swoich bibliotek. Głównym postulatem uczestników Forum jest prośba, którą kierują do członków zespołu roboczego pracującego nad projektem ustawy o bibliotekach, by zechcieli oni wprowadzić do tego projektu

zapis, że w zakładach pracy (państwowych, prywatnych, spółkach itd.) mogą być organizowane biblioteki beletrystyczne.

W przypadku istnienia takiej biblioteki w zakładzie pracy organizator musi jednak respektować przepisy ministra kultury i sztuki

w sprawie wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania określonych stanowisk w bibliotekach (czyli że musi w niej pracować kwalifikowany bibliotekarz). W wykazie zawodów jest zawód „bibliotekarz”, czy to się komuś podoba, czy nie.

Ponadto bibliotekarze uważają, że system podatkowy powinien być tak skonstruowany, by opłacało się być sponsorem.

Uczestnicy Forum są świadomi nieuchronności dalszej likwidacji bibliotek w zakładach pracy. Na razie jednak pracują, w związku z czym muszą się wykazać większą aktywnością, muszą być bardziej otwarci na nowe formy pracy z czytelnikiem. Mają bowiem o kogo się troszczyć — w bibliotekach zakładowych województwa katowickiego nastąpił w r. 1993 wzrost liczby czytelników i wypożyczeń.

Stwierdzają również, że muszą zacieśnić kontakty z bibliotekami publicznymi. W sytuacji ciągłego zagrożenia jest to konieczne. Postulują, by jak najszybciej był zrealizowany wniosek uczestników sesji Polskiego Towarzystwa Bibliologicznego, która odbyła się 25 lutego 1993 r. na temat zabezpieczenia i wykozystania księgozbiorów instytucji likwidowanych i reorganizowanych. Wniosek ów dotyczy wyposażenia likwidatorów bibliotek w instrukcję określającą model postępowania, zatwierdzoną przez Ministerstwo Kultury i Sztuki.

Uczestnicy Wojewódzkiego Forum Bibliotekarskiego mają nadzieję, że ich postulaty poprą również bibliotekarze bibliotek zakładowych z innych województw. Liczą bardzo na zainteresowanie się problemami tych bibliotek przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, które do r. 1990 r. energicznie je wspierało i nie skąpiło im pomocy. Pokładają nadzieję w Zarządzie Głównym Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i w działającej w jego strukturach Sekcji Bibliotek Publicznych i Zakładowych, której przekazali swe postulaty, licząc na zainteresowanie nimi właściwych osób i instytucji.

KRYSTYNA WOŁOCH

Autorka jest instruktorem WBP w Katowicach i przewodniczącą ZO SBP w Katowicach.

Denominacja w bibliotece

W styczniu 1995 r. otrzymamy nominalnie znacznie niższe wynagrodzenie od tego, które mieliśmy miesiąc wcześniej. Ale realnie będą to takie same pobory jak przed miesiącem. A może jednak wyższe? Bo przecież obiecano nam, bibliotekarzom, „znaczne” podwyżki. Jakie one będą? Zobaczmy! Ja nie jestem optymistą. Jedno jest pewne — teraz tych złotych będzie znacznie mniej. I znowu coś zabrzęczy w naszych kieszeniach. Przystaniemy być milionerami, a to tak ładnie brzmiało; wypłata będzie teraz wynosić „parę setek”.

Jeśli ktoś jeszcze nie wierzy, proszę zajrzeć do numeru 120 „Dziennika Ustaw”:

● poz. 585 — rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 października 1994 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie stanowisk pracy oraz zasad wynagradzania pracowników szkół wyższych nie będących nauczycielami akademickimi — te przepisy interesują pracowników bibliotecznych w szkołach wyższych;

● poz. 586 — rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 28 października 1994 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad wynagradzania pracowników niektórych instytucji kultury;

● poz. 587 — rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 28 października 1994 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad wynagradzania pracowników instytucji kultury prowadzących gospodarkę finansową na zasadach ustalonych dla zakładów budżetowych. Są to przepisy interesujące wielu bibliotekarzy.

Te rozporządzenia (i szereg innych) są aktami wykonawczymi do ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego (Dz. U. nr 84, poz. 386). Art. 4 ust. 9 tej ustawy stanowi, że właściwi ministrowie dostosują przepisy wydane na podstawie innych ustaw do przepisów tego aktu normatywnego, i to w terminie do dnia 31 października br.

Chciałbym zwrócić uwagę bibliotekarzy na jeszcze inny akt normatywny wydany w związku z tą ustawą. Instrukcja Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 1994 r. w sprawie dostosowania zasad prowadzenia rachunkowości do przepisów ustawy o denominacji złotego (Dz. Urz. Min. Fin. nr 22, poz. 76) dotyczy wszystkich tych jednostek, które są objęte przepisami o prowadzeniu rachunkowości. To ważne postanowienia, interesujące biblioteka-

rzy zajmujących się wszelkiego rodzaju rozliczeniami finansowymi, sporządzających dokumenty, które są podstawą do opracowania sprawozdań finansowych.

Stosownie do postanowień instrukcji Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 1994 r. w sprawie dostosowania zasad prowadzenia rachunkowości do przepisów ustawy o denominacji złotego:

● sprawozdania finansowe sporządzane na dzień 31 grudnia 1994 r. muszą być opracowane według dotychczas obowiązujących zasad; dokumenty, które wystawiono po tym dniu, ale dotyczące operacji gospodarczych sprzed tego dnia (np. rachunki za książki zakupione i dostarczone do biblioteki jeszcze w r. 1994, wystawione w nowej jednostce pieniężnej (w walucie polskiej obowiązującej zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego od dnia 1 stycznia 1995 r.) należy ująć w zapisach dotyczących 1994 r. po przeliczeniu na stare złote (w walucie polskiej obowiązującej do dnia 31 grudnia 1994 r.) (według § 3 instrukcji);

● wszystkie operacje gospodarcze dotyczące r. 1995 rejestruje się w nowej jednostce pieniężnej (§ 4 instrukcji);

● salda na dzień 31 grudnia 1994 r. należy przeliczyć na nową jednostkę pieniężną, zaokrąglając końcówkę wartości pieniężnych do 1 grosza (wg §§ 5 i 6 instrukcji);

● zapisy wartości aktywów i pasywów wyrażone w starych złotych muszą być od dnia 1 stycznia 1995 r. dokonywane w nowej jednostce pieniężnej, mimo że do dnia 31 grudnia 1996 r. będą w obiegu stare złote i nowa jednostka pieniężna (§§ 9 i 10 instrukcji);

● na nową jednostkę pieniężną trzeba przeliczyć wartość całego majątku biblioteki (ale nie poszczególnych składników tego majątku) (§ 9.1. instrukcji);

● przeliczenia na nową jednostkę pieniężną wartości poszczególnych składników majątkowych biblioteki według § 9.1. instrukcji można dokonywać:

— stopniowo,

— w zależności od potrzeby jednostki.

Obowiązkowe jest przeliczenie na nową jednostkę pieniężną środków pieniężnych, rozrachunków i rzeczowego majątku obrotowego. Z przepisów tych wynika, że nie ma obowiązku przeliczania wartości przedmiotów nietrwałych i środków trwałych.

Czy konieczne jest dokonanie przeliczenia wartości poszczególnych jednostek ewidencyjnych biblioteki

w rozumieniu tego pojęcia zgodnie z § 13 instrukcji nr 1 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 15 maja 1984 r. w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych, ich wyceny i inwentaryzacji oraz odpisywania ubytków w tych materiałach (Dz. Urz. Min. Kult. i Szt. nr 7, poz. 34)?

Przepisy wymienionej instrukcji nie zobowiązują biblioteki do przeprowadzenia takich działań. Podjęcie ich byłoby nieuzasadnione, nie wynika taka potrzeba tak z treści przepisów, jak i ze względów merytorycznych oraz ekonomicznych. Nie ma przeszkód, aby w księgach inwentarzowych pozostały bez zmiany ceny poszczególnych jednostek ewidencyjnych.

Każdy bibliotekarz legitymujący się większym doświadczeniem zawodowym wie, jak w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat kształtowały się ceny książek. Zapisy w dokumentach biblioteki mówią wyłącznie o cenach ewidencyjnych, które zarówno przed przeliczeniem, jak i po ewentualnym przeprowadzeniu przeceny, nie będą dawały informacji o rzeczywistej wartości księgozbioru bibliotecznego.

Zawsze pozostaną to wyłącznie ceny ewidencyjne.

Przeprowadzenie przeceny, szczególnie w dużych bibliotekach, o księgozbiorach złożonych z setek tysięcy (a czasami i z milionów) pozycji byłoby niezwykle pracochłonne, wymagałoby wielu godzin pracy. Biblioteki nie mają środków finansowych i kadrowych na przeprowadzenie takich operacji, które i tak niewiele by dały. Dlatego nie należy podejmować takich działań. Natomiast

należy w toku naszej pracy w bibliotece uwzględnić następujące zasady:

1. Wszystkie informacje sumaryczne (zbiory) o ewidencyjnej wartości całego księgozbioru lub też jego części muszą być określane w nowej jednostce pieniężnej, wykazane w kwotach ustalonych w wyniku przeliczenia sum odnotowanych w starych złotych na nową jednostkę pieniężną.

2. Jednostki ewidencyjne uzyskane przez bibliotekę po dniu 31 grudnia 1994 r. — w wyniku zakupu, darowizny lub wymiany — muszą być zaewidencjonowane w nowej jedno-

stce pieniężnej, zgodnie z kwotą uwidocznoną w rachunku, względnie muszą stanowić wynik wyceny określającej rzeczywistą (w momencie pozyskania) wartość nabytku.

3. Wartości odnotowane w księgach inwentarzowych muszą być, po podsumowaniu na koniec r. 1994, przeliczone na nową jednostkę pieniężną i ujęte w sprawozdaniach finansowych za r. 1994. Od dnia 1 stycznia 1995 r. wszystkie zapisy muszą być dokonywane w nowej jednostce pieniężnej.

4. Zestawienia kasacyjne, ubytków, braków w zbiorach bibliotecznych należy sporządzać według wartości odnotowanych w księgach inwentarzowych (nie przeliczonych na nową jednostkę pieniężną). Dopiero kwotę końcową, wynik podsumowania — np. protokołów komisji w sprawie selekcji księgozbioru czy ubytku w księgozbiornie — należy przeliczyć na nową jednostkę pieniężną. Ale dotyczy to tylko protokołów obejmujących jednostki ewidencyjne zainwentaryzowane do końca 1994 r. Tylko te protokoły należy uzupełnić notatką o przeliczeniu podsumowania. Protokoły selekcyjne (ubytkowania) obejmujące jednostki ewidencyjne zainwentaryzowane po 1 stycznia 1995 r. muszą stanowić odrębne dokumenty, a kwoty wynikające z podsumowania poszczególnych pozycji tych protokołów oczywiście nie mogą być przeliczane, bowiem wszystkie jednostki ewidencyjne nabyte po 1 stycznia 1995 r. będą wycenione i zainwentaryzowane wyłącznie w nowej jednostce pieniężnej.

5. Roszczenia biblioteki, o których mowa w § 65 instrukcji nr 1 Ministra Kultury i Sztuki z r. 1984, należy określać wyłącznie według ustalonej w bibliotece rzeczywistej wartości poszczególnych jednostek ewidencyjnych, w nowej jednostce pieniężnej. W ten sam sposób należy ustalać wartość jednostek uzyskanych w wyniku darowizny lub wymiany.

6. Wartość zbiorów zainwentaryzowanych przed dniem 31 grudnia 1994 r. należy przeliczać na nową jednostkę pieniężną tylko wtedy, gdy jest to uzasadnione dalszym tokiem postępowania.

U w a g i k o ń c o w e :

1) opinia ta nie odpowiada na wszystkie pytania bibliotekarzy związane z denominacją, na pewno pozostanie szereg spraw do końca nie wyjaśnionych;

2) autor opinii nie jest księgowym, lecz tylko bibliotekarzem — prawnikiem (radcą

prawnym), stąd w tym opracowaniu mógł użyć określeń, które przez pracowników księgowości bądź rewidentów nie zostałyby zaakceptowane; ale jest to opinia przeznaczona tylko dla pracowników bibliotek;

Już po wydrukowaniu powyższego tekstu otrzymaliśmy w sprawie denominacji wyjaśnienie Ministerstwa Finansów udzielone Ministerstwu Kultury i Sztuki. Ukaże się ono w następnym numerze. (red.)

3) art. 4 ust. 9 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego stanowi podstawę do wydania stosownego aktu normatywnego określającego stanowisko Ministerstwa Kultury i Sztuki w omówionych tu sprawach.

BOLESŁAW HOWORKA

Bibliotekoznawstwo i informacja naukowa (5)

Bibliografia za lata 1992-1993

BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNE

605. ANDRZEJEWSKA Jadwiga: **Głos w dyskusji nad koncepcją Centralnej Biblioteki Edukacyjnej.** *Bibliotekarz* 1992 nr 6 s. 14-15

606. BIENIASZ Ewa: **Biblioteki (pedagogiczne) wyrzucone na margines.** *Bibliotekarz* 1993 nr 9 s. 8-9

Brak w projekcie ustawy o bibliotekach zapisu o ustawowej regulacji bibliotek szkolnych i pedagogicznych.

607. BIENIASZ Ewa: **Współpraca bibliotek pedagogicznych z bibliotekami szkolnymi.** *Por. Bibl.* 1993 nr 1/2 s. 5-7

608. BŁOŃSKA Łucja: **Aktualne problemy bibliotek szkolnych i pedagogicznych w pracach Ministerstwa Edukacji Narodowej. (Komunikat).** *Bibl. w Szk.* 1992 nr 11 s. 7-8

609. DIETZ Renata: **Kto, komu i jakie piwo warzy?** *Głos Naucz.* 1993 nr 9 s. 4, 6

Sytuacja finansowa i warunki pracy.

610. DRZEWIECKI Marcin: **Problematyka legislacyjna w zakresie bibliotek szkolnych i pedagogicznych w Polsce.** *Por. Bibl.* 1992 nr 3 s. 5-10

611. FILIPKOWSKI Marian: **Bibliotekarz wobec nauczycieli piszących.** *Por. Bibl.* 1993 nr 10 s. 6-7

Działalność PBW w Olsztynie.

612. FILIPKOWSKI Marian: **Rola bibliotek pedagogicznych w inspirowaniu i upowszechnianiu nowatorstwa pedagogicznego (na przykładzie województwa olsztyńskiego).** *Kom. Mazur.-Warm.* 1992 nr 2 s. 197-209

613. FILIPKOWSKI Marian: **Święto biblioteki — czasem refleksji.** *Por. Bibl.* 1993 nr 7/8 s. 42-44

Dzień patrona w PBW w Olsztynie.

614. FILIPKOWSKI Marian: **Z rozmachem w nowym lokalu.** *Por. Bibl.* 1992 nr 11/12 s. 28-30

Biblioteka Pedagogiczna w Lidzbarku Warmińskim.

615. KOZUBAL Marek: **Stan kłęski.** *Głos. Naucz.* 1992 nr 46 s. 8

616. KRÓL Ireneusz: **Oświata w nowych ramach prawnych.** *News-Now. Ośw.* 1993 nr 10 s. 21-22

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 VI 1993 w sprawie organizacji i zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych.

617. SALAŃSKI Witold: **Sposób na przetrwanie.** *Głos. Naucz.* 1992 nr 46 s. 8

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Warszawie — wystawy, spotkania autorskie, działalność ośrodka twórczości pedagogicznej.

618. SIUDA Maria M.: **Metody działalności informacyjnej w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych (bibliografia adnotowana w wyborze).** *Stud. Kiel.* 1991 nr 1 s. 95-121

619. STASZEK Janusz: **Odrobina soli w oku (praktyka).** *Bibliotekarz* 1992 nr 6 s. 16

Współpraca bibliotek pedagogicznych ze szkolnymi.

BIBLIOTEKI NAUKOWE

Biblioteka Narodowa

620. **Bazy danych na dyskach optycznych w Bibliotece Narodowej.** *Wypoż. Międzybibl.* 1993 nr 1 s. 19-22

621. CZAJKA Stanisław: **W sprawie Biblioteki Narodowej. Trzy pytania...** Pytania zadał Jan Wołosz. *Bibliotekarz* 1992 nr 3 s. 15-16

622. KŁOSSOWSKI Andrzej: **Problematyka polonijna w działalności Biblioteki Narodowej.** *Bibliotekarz* 1993 nr 7/8 s. 35-39

Zestawienie bibliograficzne

623. KOWALCZYK Jakobina: Konferencja nt. wypożyczeń międzybibliotecznych. *Bibliotekarz* 1992 nr 2 s. 24-27

W dniach 10-11 grudnia 1991 r.

624. LICHANŃSKI Jakub Z.: O Bibliotece Narodowej czyli o problemach kultury. *Nowe Książ.* 1992 nr 7/8 s. 24-25

625. MISIEWICZ Hanna: Sieci EARN. *Wypoż. Międzybibl.* 1993 nr 1 s. 9-12

626. Postulaty konferencji „Dostęp do zasobów piśmiennictwa krajowego i zagranicznego”: wypożyczenia międzybiblioteczne. *Wypoż. Międzybibl.* 1993 nr 1 s. 2-4

627. RYMSZA-ZALEWSKA Danuta: *Biblioteka Narodowa 1986-1990 : materiały do bibliografii.* Warszawa : BN, 1992. — 145 s.

628. SADOWSKA Jadwiga, WRZESIENŃ Czesław Janusz: Automatyzacja w Bibliotece Narodowej. *Prz. Bibl.* 1991 z. 3/4 s. 281-290

629. Wykaz sigłów bibliotek polskich uczestniczących w centralnych katalogach Biblioteki Narodowej: stan na rok 1990 [oprac. i uzup. Joanna Jarzyńska]. — Warszawa : BN, 1992. — 98 s.

630. ZIELIŃSKA Hanna: Stan realizacji zarządzania o egzemplarzu obowiązkowym w Bibliotece Narodowej. *Bibliotekarz* 1992 nr 11/12 s. 16-18

Inne biblioteki oraz zagadnienia ogólne bibliotek naukowych

631. AŁDAŚ Władysław: Centralna Biblioteka Wojskowa w Warszawie zaprasza nauczycieli. *Przysp. Obron.* 1993 nr 3 s. 189-190

632. BAŁUKA Halina: Automatyzacja działalności Biblioteki Głównej Politechniki Śląskiej. *Prz. Bibl.* 1991 z. 3/4 s. 331-332

633. BEDNARZ Anna: Baza „Czas” — zagraniczne czasopisma bieżące. *Prz. Bibl.* 1991 z. 3/4 s. 295-296

Na podstawie bazy „Czas” sporządza się publikację „Wykaz Bieżących Czasopism Zagranicznych Bibliotek UW”.

634. Biblioteka naukowa w procesach informacji : doświadczenia i nowe wizje : materiały z konferencji naukowej, Warszawa 4-5 czerwca 1991. — Warszawa : UW, 1992. — 91 s.

635. BRYLL Irena: Komputeryzacja w średniej wielkości uczelnianej bibliotece technicznej. *Bibliotekarz* 1992 nr 9 s. 10-11

636. BRYLL Irena: Mikrokomputerowy system automatyzacji Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Opolu. *Bibliotekarz* 1992 nr 11/12 s. 27-29

637. CHOJNACKA-MAMIŃSKA Iwona, POŁOTNICKI Sławomir, WOJCIECHOWSKA Anna: Automatyzacja w Bibliotece Głównej Politechniki Warszawskiej. *Prz. Bibl.* 1991 z. 3/4 s. 317-325

638. CZAPNIK Marianna: Kto to jest bibliotekarz akademicki? *Bibliotekarz* 1993 nr 4 s. 24-27

639. ÓWIERTNIA Beata: Jak szybko czytają studenci? Na przykładzie sondażu przeprowadzonego wśród studentów III roku Bibliotekoznawstwa i Informatyki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. *Por. Bibl.* 1993 nr 6 s. 22-23

640. DOMAŃSKI Edward, WRÓBEL Jerzy: Informacyjne wspomaganie badań naukowych. *Prz. Bibl.* 1992 z. 1/4 s. 45-49

Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej.

641. DROZDOWSKI Seweryn: *Zdzisława Borowska (7 IV 1927 — 1 XII 1991).* *Bibliotekarz* 1992 nr 11/12 s. 39-40

Pracownik Biblioteki Głównej Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

642. FERCZ Julian: Kim naprawdę jest bibliotekarz akademicki? *Bibliotekarz* 1993 nr 10 s. 16-18

643. FERCZ Julian: O prawo bibliotekarzy akademickich do pracy naukowej. *Bibliotekarz* 1993 nr 9 s. 20-23

644. FERCZ Julian: O sytuacji zawodowej bibliotekarzy akademickich. *Prz. Bibl.* 1993 z. 3/4 s. 193-201

645. FRONCZAK Irena: Komputerowa informacja chemiczna w Politechnice Warszawskiej. *Prz. Bibl.* 1991 z. 3/4 s. 327-329

646. GAŚSIOROWSKA Anna: Centralna Biblioteka Wojskowa — główna Książnica Sił Zbrojnych RP. *Przysp. Obron.* 1993 nr 3 s. 190-192

647. GŁOWACKA Ewa: Problematyka badań użytkowników bibliotek uniwersyteckich — nowa koncepcja na tle dotychczasowego stanu badań *Rocz. Bibl.* 1992 z. 1/2 s. 3-18

648. GRASZEWSKA-KAROLAK Wanda: **Działalność Biblioteki Jagiellońskiej w roku akademickim 1989/90.** *Biul. Bibl. Jag.* 1992 nr 1/2 s. 217-238

649. HOWORKA Bolesław: **Bibliotekarze i biblioteki uczelniane a nowelizacja Ustawy o szkolnictwie wyższym.** *Bibliotekarz* 1992 nr 4 s. 4-6

650. JAZDON Artur: **Nowoczesna organizacja bibliotek szkoły wyższej na przykładzie Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu.** *Rocz. Bibl.* 1993 z. 1/2 s. 3-15

651. KACZANOWSKA Wanda: **Zabytkowy charakter Biblioteki im. Zielińskich TNP.** *Not. Ploc.* 1993 nr 3 s. 9-12

652. KAPUŚCIK Janusz, KUŹMIŃSKI Dariusz: **Automatyzacja w Głównej Bibliotece Lekarskiej.** *Prz. Bibl.* 1991 z. 3/4 s. 333-338

653. KAPINOS Danuta: **Możliwości Systemu Obsługi Biblioteki w Politechnice Świętokrzyskiej.** *Bibliotekarz* 1992 nr 3 s. 14-15

654. KOLENDO Hanna: **Systemy informacji o pracownikach Uniwersytetu Warszawskiego.** *Prz. Bibl.* 1991 z. 3/4 s. 291-295

655. KOMENDER Teresa: **Maria Sipayllo (1905-1990).** *Nekr. Rocz. Bibl.* 1991 z. 1/2 s. 380-384

Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie.

656. KOWALSKA Irena, ZABIELSKA-HELLE Aleksandra: **Działalność informacyjna w bibliotekach wyższych szkół ekonomicznych w Polsce.** *Rocz. Bibl.* 1989 z. 1/2 s. 243-261

657. ŁOZOWSKA Anna: **CD-ROM. Nowe możliwości korzystania z informacji.** *Bibliotekarz* 1992 nr 4 s. 7-9, bibliogr.

Biblioteka Politechniki Szczecińskiej.

658. MALIK Teresa: **Komputeryzacja w Bibliotece Jagiellońskiej. Próby i zamierzenia.** *Prz. Bibl.* 1991 z. 3/4 s. 297-303

System KRAKUS.

659. MĘŻYŃSKI Andrzej: **Stanisław Kazimierz Potocki (1944-1992).** *Z żałobnej karty.* *Prz. Bibl.* 1992 z. 1/4 s. 129-131

Bibliotekarz Biblioteki Kórnickiej, historyk-regionalista.

660. OPOKA Zbigniew: **Centralna Biblioteka Wojskowa w nowym gmachu.** *Por. Bibl.* 1993 nr 1/2 s. 13-16

661. PIECHOWSKI Jerzy: **Zbiory mikrofilmowe Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich PAN we Wrocławiu.** *Czas. Zakł. Nar. im. Ossolińskich* 1992 z. 1 s. 265-281

662. PRZYBYLIK Hanna: **Komputeryzacja bibliotek. Narada dyrektorów bibliotek szkół wyższych MEN (Wrocław 11-12 lutego 1992 r.).** *Prz. Bibl.* 1991 z. 3/4 s. 365-367

663. RECHOWICZ Henryk: **Poprzedniczki Biblioteki Śląskiej i ich rola w życiu umysłowym województwa śląskiego.** — Katowice : Śląski Instytut Naukowy, 1992. — 212 s.

664. **Rola i funkcje bibliotek wyższych szkół pedagogicznych w Polsce (materiały z konferencji naukowej zorganizowanej w dniach 12-13 września 1988 r.)** pod red. Zofii Sokół. — Rzeszów : Wydaw. WSP, 1992. — 190 s.

665. SAWICKA Franciszka: **Biblioteka Ossolineum w powojennym 45-leciu. Fakty, wspomnienia.** *Czas. Zakł. Nar. im. Ossolińskich* 1992 z. 1 s. 283-292

666. SOKÓŁ Zofia: **Biblioteki wyższych szkół pedagogicznych w Polsce (w latach 1986 i 1987).** *Rocz. Bibl.* 1990 z. 1/2 s. 185-223

667. SOKÓŁ Zofia: **Biblioteki wyższych szkół pedagogicznych (w 1988 r.).** *Rocz. Bibl.* 1991 z. 1/2 s. 291-318

668. SORDYŁOWA Barbara, STECZOWICZ Romana: **Stan bibliotek Polskiej Akademii Nauk w latach 1991-1992.** *Prz. Bibl.* 1993 z. 3/4 s. 235-241

669. STUMMER Wanda: **Helena Kozerska (1903-1993).** *Z żałobnej karty.* *Prz. Bibl.* 1993 z. 3/4 s. 371-374

Kierownik oddziału rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego.

670. **System informacji o gospodarce żywnościowej w Centralnej Bibliotece Rolniczej.** *Oprac. Krystyna Kocznorowska i in.* *Prz. Bibl.* 1991 z. 3/4 s. 339-346

671. SZARSKI Henryk: **Komputeryzacja w Bibliotece Głównej i OINT Politechniki Wrocławskiej — stan obecny i kierunki zmian.** *Prz. Bibl.* 1991 z. 3/4 s. 305-315

672. ŚLIWIŃSKA Elwira T.: **Komputeryzacja w Bibliotece Głównej Filii Uniwersytetu Warszawskiego i co dalej...** *Bibliotekarz* 1993 nr 4 s. 19-21

Oprogramowanie UNIKAT.

Zestawienie bibliograficzne

673. TALARCZYK-MALCHER Łucja: **Narada dyrektorów bibliotek szkół wyższych MEN na temat komputeryzacji bibliotek.** *Por. Bibl.* 1992 nr 5 s. 39-41

674. WYGLĘDA Ewa: **Zbiory biblioteki Instytutu Śląskiego w Opolu.** *Śl. Opol.* 1992 nr 2 s. 29-33

675. ZIĆLEK H.: **Biblioteka Uniwersytecka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Archiwum Jana Steckiego. (Katalog rękopisów).** *Arch. Bibl. Muz.* 1988 t. 57 s. 331-447

676. ŻMUDA Ryszard: **Dyrektor Jadwiga Piotrowska.** *Por. Bibl.* 1993 nr 6 s. 39-41

Dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Łodzi.

BIBLIOTEKI ZA GRANICĄ

677. BIAŁKOWSKA Barbara: **Dyslektycy w bibliotece. Próby przelamywania barier podejmowane w bibliotekach skandynawskich.** *Por. Bibl.* 1992 nr 7/8 s. 25-28

678. GĘBOŁYŚ Zdzisław: **Kształcenie bibliotekarzy szkolnych w RFN.** *Rocz. Bibl.* 1991 z. 1/2 s. 93-101

679. KOMSKAJA Ała: **Piśmiennictwo regionalne w bibliotekach Ukrainy.** *Bibliotekarz* 1992 nr 4 s. 9-12

680. KOMZA Małgorzata: **Nie bójmy się zmian.** *Por. Bibl.* 1993 nr 4 s. 1-5

Z doświadczeń bibliotek francuskich.

681. KOMZA Małgorzata: **Współpraca ludzi książki we Francji.** *Rocz. Bibl.* 1993 z. 1/2 s. 55-72

682. **Konsorcjum europejskich bibliotek naukowych. Plany utworzenia europejskiej bazy danych druków 1500-1900.** Przel. Katarzyna Diehl. *Bibliotekarz* 1992 nr 10 s. 7-8

683. KORCZAK Barbara: **Ocena przydatności księgozbiorów bibliotek szkół średnich w Wielkiej Brytanii.** *Bibliotekarz* 1992 nr 3 s. 10-14

684. KRZYWICKI Stanisław: **Bibliotekarstwo w Republice Federalnej Niemiec.** *Bibliotekarz* 1992 nr 1 s. 2-4, nr 2 s. 9-12

685. KUBÓW Stefan: **Europejskie Biuro Stowarzyszeń Bibliotek, Informacji i Dokumen-**

tacji (EBLIDA). *Książka i Czytelnik* 1993 nr 3 s. 23-26

686. LEWANDOWICZ Grażyna: **Biblioteka Narodowa dla... dzieci.** *Por. Bibl.* 1992 nr 11/12 s. 11-12

Projekt Biblioteki we Francji.

687. LEWANDOWICZ Grażyna: **Biblioteki pod baobabem.** *Por. Bibl.* 1993 nr 1/2 s. 29-30
Biblioteki w Afryce.

688. LEWANDOWICZ Grażyna: **Biblioteki publiczne dla dzieci we Francji.** *Bibliotekarz* 1992 nr 5 s. 9-12

689. LEWANDOWICZ Grażyna: **Jak sobie radzą gdzie indziej (na przykład we Francji).** *Por. Bibl.* 1992 nr 6 s. 6-9

690. LEWANDOWICZ Grażyna: **La Villette — świat nauki i techniki inaczej.** *Bibliotekarz* 1992 nr 7-8 s. 38-39

W Paryżu — Centrum Nauki i Techniki.

691. LEWANDOWICZ Grażyna: **Teatr biblioteczny i problemy nastolatków.** *Por. Bibl.* 1993 nr 4 s. 18-19

Biblioteka w Baltimore (USA).

692. LUSINA Maria: **British Library, biblioteka, która służy czytelnikom na całym świecie.** *Biul. Infr.-Instr.* 1993 nr 2 s. 19-25

693. MAŃKOWSKA-KRÓLIK Anna: **Role książki i biblioteki w przelamywaniu barier społeczno-kulturowych między narodami w Zjednoczonej Europie.** *Por. Bibl.* 1992 nr 11/12 s. 6-10

694. MICHNAL Władysław: **Moje spojrzenie na biblioteki publiczne Hamburga.** *Por. Bibl.* 1993 nr 6 s. 7-10

695. NAHOTKO Marek: **TINLIB. The Information Navigator.** *Bibliotekarz* 1993 nr 4 s. 27-30

Zautomatyzowany brytyjski system biblioteczny.

696. PIROŻYŃSKI Jan: **Kilka znanych lub mało znanych batorianów ze zbiorów Centralnej Biblioteki w Zurychu.** *Rocz. Bibl.* 1993 z. 1/2 s. 83-103

697. **Polityka długofalowa IFLA.** *Prz. Bibl.* 1992 z. 1/4 s. 59-63

698. **Przewodnik po zbiorach rękopisów w Wilnie / oprac. Maria Kocójowa.** — Kra-

ków : Polskie Towarzystwo Bibliologiczne „Universitas”, 1993. — 359 s.

699. RADZIEJOWSKA-HILCHEN Anna: **Bariery między dzieckiem a książką (na przykładzie Francji)**. *Por. Bibl.* 1992 nr 7/8 s. 20-25

700. SEVER Shmuel: **Edukacja bibliotekarzy w Izraelu**. Tł. z ang. Wanda Pindlowa. *Zesz. Nauk. UJ Pr. Biblioteczozn.* 1993 z. 1 s. 51-60

701. STARNAWSKI Jerzy: **O ośmiu polonikach rękopiśmiennych Biblioteki Królewskiej w Kopenhadze**. *Rocz. Bibl.* 1993 z. 1/2 s. 175-185

702. WALCZEWSKA-KLIMCZAK Grażyna: **Wiele dróg prowadzi do Rzymu**. *Guliwer* 1992 nr 5 s. 55-56

Działalność niemieckiej Fundacji Czytelnictwa.

703. WOJCIECHOWSKI Jacek: **Jak to robią Anglicy**. *Bibliotekarz* 1993 nr 10 s. 4-7
Biblioteki publiczne.

704. WOŁOSZ Jan: **Posadziłem jodłę w Alma-Acie**. *Bibliotekarz* 1992 nr 4 s. 27-30

Uroczystości 60-lecia Biblioteki Narodowej Kazachstanu.

705. WOŹNIAK Ewa: **Co może nas zainteresować w amerykańskim modelu gromadzenia zbiorów**. *Bibliotekarz* 1992 nr 3 s. 8-10

706. ZALEWSKI Wojciech: **Biblioteki w Ameryce**. *Bibliotekarz* 1992 nr 6 s. 8-9

707. ZAWISZA Elżbieta: **Powieść w kulturze czytelniczej Francji XVIII w.** — [Wyd. 2 popr. i uzup.]. — Wrocław : Wydaw. UW, 1993. — 194 s. — Bibliogr.

708. ŽÁK Petr: **TINLIB brytyjski zintegrowany system biblioteczny**. *Por. Bibl.* 1993 nr 6 s. 10-14

Biblioteki polskie za granicą

709. GACA-DĄBROWSKA Zofia: **Tropami organizowania sieci bibliotek polskich na obczyźnie. (Działalność biblioteczna Stowarzyszenia Polskich Kombatantów)**. *Rocz. Bibl.* 1992 z. 1/2 s. 219-232

710. KŁOSSOWSKI Andrzej: **Biblioteki polskie na obczyźnie**. — Warszawa : BN, 1992. — 26 s. Bibliogr.

711. KRAJEWSKA Maria, TOMKIEWICZ Barbara: **Biblioteki i pamiątki polskie na Litwie i Białorusi**. *Bibl. w Szk.* 1992 nr 1 s. 4-7

712. MICIŃSKA-ŁYŹNIAK Irena: **Elementum meum libertas**. *Nowa Szk.* 1992 nr 10 s. 624-626

Biblioteka Polska w Londynie.

713. MARKIEWICZ Ewa: **50 lat Biblioteki Polskiej w Londynie**. — Warszawa : BN, 1993. — 29 s.

714. MARKIEWICZ Ewa: **50 lat Biblioteki Polskiej w Londynie**. *Bibliotekarz* 1993 nr 12 s. 11-16

715. ZIENKIEWICZ Tadeusz: **Na kresach dalszych — w Kijowie**. *Guliwer* 1992 nr 6 s. 50-57

Recepcja literatury dla dzieci i młodzieży w środowisku polskim na kresach.

WANDA KOCHOWSKA

INDEKS AUTORÓW

poz. 1-143 nr 7/8, 144-313 nr 9, 314-427 nr 10, 428-604 nr 11/12, 605-715 nr 1/1995

Adamczak Eugeniusz — 247
Adamczyk Danuta — 211, 212
Adamczyk Mieczysław — 183
Aleksiewicz Anna zob. Majkowska-Aleksiewicz Anna
Altenberger Alicja — 1
Ałdaś Władysław — 631
Andres Maria — 213, 459, 493-495
Andrzejewska Jadwiga — 184, 559, 560, 605
Andrzejewski Jerzy — 350
Arcisz Sabina — 158
Arkuszyńska Stanisława — 565
Atamańczuk Kazimiera — 314, 342

Bałuka Halina — 632
Bańkowska-Bober Krystyna — 259
Babik Wiesław — 67
Babnis Maria — 215
Baranek Elżbieta zob. Horowska-Baranek Elżbieta
Batorowska Hanna — 216
Beck Joanna zob. Tomasiak-Beck Joanna
Bednarska-Ruszajowa Krystyna — 144
Bednarz Anna — 633
Białkowska Barbara — 185, 260, 315-317, 378, 389, 677
Białoskórska Mirosława — 186
Bielawska Agata — 3

- Bielen Zdzisław — 346
 Bielicka Lucyna Anna — 160
 Bieniasz Ewa — 606, 607
 Bieńkowska Barbara — 68, 227
 Bierczyński Piotr — 369
 Biernacka Magdalena — 147
 Biliński Lucjan — 4, 69, 318-320, 361, 379-381
 Bilska Grażyna — 51, 390
 Biniek Halina — 360
 Blumczyńska Magdalena — 271
 Błońska Lucja — 430, 431, 608
 Bober Krystyna zob. Bańkowska-Bober Krystyna
 Bobrowski Kazimierz — 217
 Bogusławski Henryk — 371
 Bohdziun Joanna — 448
 Bolek Irena — 263
 Boratyński Konstanty — 265
 Borecka Irena — 93, 272-274, 449, 450
 Borkowska Joanna — 496
 Brudło Elżbieta — 275
 Bryll Irena — 635, 636
 Buchwald-Pelcowa Paulina — 257
 Budyńska Barbara — 131
 Bujak Jan — 161, 187
 Burakowska Halina zob. Giżycka-Burakowska Halina
 Burakowski Jan — 5, 321, 382
 Bzdawka Urszula — 353
 Chmielewska-Gorczyca Ewa — 162
 Chojnacka-Mamińska Iwona — 637
 Choroś Kazimierz — 58
 Chruścińska Jadwiga — 133
 Cieński Andrzej — 145
 Cieślak Tadeusz — 6, 84
 Collins John W. — 1
 Cubrzyńska-Leonarczyk Maria — 218
 Cybulski Radostaw — 277
 Czajka Stanisław — 7, 621
 Czajkowski Franciszek — 26
 Czapnik Marianna — 638
 Czarnecka Jadwiga — 383
 Czernik Maria — 267
 Czyżak Bogdan — 215
 Ćwiertnia Beata - 639
 Dagiel Grażyna — 432, 471, 566
 Damazyński Jacek — 423
 Dąbrowska Jadwiga — 70
 Dąbrowska Zofia zob. Gaca-Dobrąwska Zofia
 Dąbrowski Stanisław — 188
 Dembowska Alicja — 391, 433
 Dembowska Maria — 41, 163
 Derkacz Małgorzata zob. Korczyńska-Derkacz Małgorzata
 Diehl Katarzyna — 682
 Dietz Renata — 609
 Dobrzyńska-Lankosz Ewa — 52-54
 Domański Edward — 640
 Domański Juliusz — 146
 Drob Janusz Andrzej — 165
 Drozdowski Seweryn — 641
 Drzewiecki Marcin — 2, 434, 610
 Dukiewicz Barbara — 567
 Du Mont Rosemary S. — 428
 Dunin Janusz — 109, 278-282
 Dymmel Anna — 283
 Dzik Sylwester — 189
 Dzikowska Krystyna — 592, 593
 Dziurkowska Elżbieta — 71, 359
 Dziurzyńska Teresa — 190
 Fercz Julian — 642-644
 Filipkowski Marian — 108, 117, 611-614
 Fleszar Halina — 553
 Folga Grażyna — 497
 Fronczak Irena — 645
 Gaca-Dąbrowska Zofia — 709
 Gajewski Jerzy — 346
 Gałczyńska Cecylia Zofia — 179
 Gałyga Mieczysław — 219
 Garczyńska Maria — 104
 Garnysz Czesława — 105
 Gąsiorowska Anna — 646
 Gedyk Anna zob. Pawełczak-Gedyk Anna
 Gębotyła Zdzisław — 85, 134, 678
 Giemza-Żurawska Maria — 392
 Gierowska Maria zob. Przetacznik-Gierowska Maria
 Giewartowska Danuta — 393-395, 498, 568
 Giżycka-Burakowska Halina — 435
 Glensk Joachim — 191
 Głowacka Ewa — 8, 647
 Głowacka-Helak Małgorzata — 42
 Gołębiowska Lucyna — 471
 Gołub-Kowalska Zofia — 322
 Gondek E. — 220
 Gorczyca Ewa zob. Chmielewska-Gorczyca Ewa
 Goriszowski Włodzimierz — 436, 569
 Górski Adam — 106
 Grabowska Maria — 166
 Granosik Jadwiga — 570
 Graszewska-Karolak Wanda — 648
 Grodzicka Małgorzata — 384
 Groniska Maria — 221
 Gruca Anna — 222
 Gryc Alla — 499
 Gulińska G. — 43, 457
 Gutowska Helena — 500
 Guziec Lucyna — 472
 Gzella Grażyna — 192, 286
 Harasim Wiesława — 396
 Helak Małgorzata zob. Głowacka-Helak Małgorzata
 Helle Aleksandra zob. Zabielska-Helle Aleksandra
 Hilchen Anna zob. Radziejewska-Hilchen Anna
 Horowska-Baranek Elżbieta — 44
 Howorka Bolesław — 9, 10, 27, 37, 72, 94, 110, 118, 323, 466, 649
 Huppenthal Janina — 373
 Imańska Iwona — 223
 Ippoldt Lidia — 288
 Iwicka-Okońska Anna — 453, 520, 602-604
 Jabłoński Romuald — 501
 Jachimczak Barbara — 397-406, 502-506
 Jagielska Janina — 358
 Jagielska Krystyna — 507
 Jakimowicz Edward — 119
 Jakson Waldemar — 224
 Jakubowska Zofia zob. Maczel-Jakubowska Zofia
 Jandy Ferdynand — 275
 Janusiak Michalina — 473
 Jarowiecki Jerzy — 233, 462
 Jarzębowska Stefania — 28, 347, 348
 Jarzyńska Joanna — 629
 Jastrzębski Marek — 261
 Jazdon Artur — 225, 650
 Jelonek Danuta zob. Świerczyńska-Jelonek Danuta
 Juda Maria — 226
 Kaczanowska Wanda — 651
 Kajl Teresa — 478
 Kalata Barbara zob. Sosińska-Kalata Barbara

- Kamińska Halina — 338
 Kamiński Stanisław — 29, 73, 74, 112
 Kamiński Wojciech — 167
 Kapinos Danuta — 458, 653
 Kapuścik Janusz — 289, 652
 Karamać Barbara — 180
 Karolak Wanda zob. Graszewska-Karolak Wanda
 Kida Jan — 571, 572
 Kielar-Turska Maria — 284
 Kłaga Bożenna — 148
 Klekowska Krystyna zob. Ramlau-Klekowska Krystyna
 Klimczak Grażyna zob. Walczewska-Klimczak Grażyna
 Kłiś Maria — 290
 Kłos Bożena — 86
 Kłossowski Andrzej — 291, 622, 710
 Kobiela Grażyna zob. Pietruszewska-Kobiela Grażyna
 Kobylak Helena — 573
 Kochowska Wanda — 181
 Kocójowa Maria — 135, 698
 Kocznorowska Krystyna — 670
 Kolendo Hanna — 654
 Kołodziej Elżbieta — 538
 Kołodziejska Jadwiga — 11, 12, 136
 Komasara I. — 228
 Komender Teresa — 655
 Komszka Alita — 679
 Komza Małgorzata — 95, 149, 292, 680, 681
 Konieczna Jadwiga — 45
 Kopf A. — 262
 Korczak Barbara — 683
 Korczyńska-Derkacz Małgorzata — 194
 Korotajowa Krystyna — 229
 Kosiel Maria zob. Szczerbińska-Kosiel Maria
 Kostecki Janusz — 287
 Kościów Janina — 375
 Kowalczyk Marzena — 533
 Kowalczyk Ewa zob. Mosler-Kowalczyk Ewa
 Kowalczyk Jakobina — 101, 623
 Kowalczykówna Jolanta — 508, 540
 Kowalewska Elżbieta — 479, 480
 Kowalewska Jadwiga — 230
 Kowalska Hanna — 195
 Kowalska Irena — 656
 Kowalska Zofia zob. Gołub-Kowalska Zofia
 Kowolik Piotr — 436, 481, 482, 569
 Kozubal Marek — 615
 Krajewska Anna — 137
 Krajewska Maria — 509, 711
 Krawczyk A. — 483
 Krawczykowska Bożena — 574
 Kriegseisen W. — 231
 Król Ireneusz — 616
 Król Katarzyna — 374
 Królik Anna zob. Mańkowska-Królik Anna
 Kruszcak Halina — 408
 Krzywicki Stanisław — 684
 Kubiak Janina — 575
 Kubisz Ewa — 138
 Kubów Stefan — 96, 120, 685
 Kudraszew Józefa — 576
 Kulik Maria — 409
 Kurnatowska Janina — 168
 Kuźmińska Krystyna — 324, 325
 Ladra Grażyna — 577
 Leksowska Lidia — 410, 411, 460, 461, 484, 510-513, 525, 526
 Lankosz Ewa zob. Dobrzyńska-Lankosz Ewa
 Leonarczyk Maria zob. Cubrzyńska-Leonarczyk Maria
 Lewandowicz Grażyna — 111, 261, 285, 294, 326, 412, 413, 686-691
 Lewandowska Barbara — 514
 Lewandowska Stanisława — 196, 197
 Lewicka Irena — 414
 Lichański Jakub Z. — 624
 Lusina Maria — 692
 Łastawski Kazimierz — 198
 Łodykowska-Sulima Jolanta — 263
 Łozińska Stanisława — 515
 Łozowska Anna — 657
 Łukaszewska Beata Emilia — 415
 Łyżniak Irena zob. Micińska-Łyżniak Irena
 Machnowska Maria — 199
 Maciejek Alicja — 561
 Maczel-Jakubowska Zofia — 385
 Madej Marian — 327
 Madejska Janina — 539, 542, 544, 552, 557
 Maj Jerzy — 20, 31, 32, 107, 328
 Majerowicz Maria zob. Pidlypczak-Majerowicz Maria
 Majewska Halina — 437
 Majkowska-Aleksiewicz Anna — 234, 235
 Maksimiuk Anna — 236
 Makuch Alicja — 485, 594
 Malcher Łucja zob. Talarczuk-Malcher Łucja
 Malczuk Maria — 455, 456
 Maleczyńska Kazimiera — 237
 Malik Teresa — 658
 Malinowska Sabina — 377
 Mamińska Iwona zob. Chojnacka-Mamińska Iwona
 Mandziuk Józef — 238
 Mańkowska-Królik Anna — 693
 Mańkowski Tadeusz — 239
 Marek Elżbieta — 295
 Markiewicz Ewa — 713, 714
 Materska Katarzyna — 329
 Mazurkiewicz Iwona — 578
 Mazurkowna B. — 240
 Mendykowa Aleksandra — 241
 Mężyński Andrzej — 659
 Michnal Władysław — 356, 362, 376, 694
 Micińska-Łyżniak Irena — 712
 Mida Barbara — 516, 517
 Miernik Zdzisława — 534-536, 541, 543, 545-551, 554, 556, 558
 Mikołajko Anna — 170
 Miller Robert C. — 13, 14
 Misiewicz Hanna — 625
 Mitan Alina — 579
 Mlekicka Marianna — 242
 Mosler-Kowalczyk Ewa — 580, 581
 Mostowicz Emilia — 15
 Murmyto-Ryś Teresa — 518
 Muszyńska Agnieszka — 341
 Mylik Mirosław — 75
 Nabusli Liliana — 416
 Nagórska Izabela — 16, 113, 351, 365, 367, 369, 463
 Nahotko Marek — 54, 59, 60, 468, 695
 Niedziela Stanisława — 417, 418, 438
 Niemczykowa Aleksandra — 296, 486
 Niesiorowski Wiesław — 386
 Nowacka Anna — 582
 Nowak Aleksandra — 519
 Nowak Anna — 487, 520
 Nowak Danuta — 595
 Nowak Janina — 469, 470
 Nowak P. — 243
 Nowak Zbigniew — 244

- Nowakowski Bogumił — 200
 Nowalicki Witold — 46
 Nowicki Janusz — 121
 Nowińska E. — 264
 Nuc Anna — 596
 Ocieczek Renarda — 214
 Okońska Anna zob. Iwicka-Okońska Anna
 Olechnowska Krystyna zob. Ratyńska-Olechnowska Krystyna
 Olędzki Jerzy — 169
 Opoka Zbigniew — 660
 Orłowski Stanisław — 61, 88
 Ostrowska Maria — 419
 Paluszkiewicz Anna — 89, 90
 Papierska Wiesława — 420, 433, 521, 562
 Papużyńska Joanna — 17, 488
 Parisz Małgorzata — 522
 Pastuszewski Stefan — 201
 Patyńska Renata — 523
 Pawełczak-Gedyk Anna — 297
 Pawlik Krzysztof — 47
 Pawłowiczowa Maria — 232
 Pazura Stanisław — 236
 Pelcowa Paulina zob. Buchwald-Pelcowa Paulina
 Pfaf Józef — 122
 Piączyńska Maria — 421
 Pichet Stefania — 597, 598
 Pidtypczak-Majerowicz Maria — 48
 Piechowski Jerzy — 661
 Pielachowski Józef — 583
 Pietruszewska-Kobiela Grażyna — 245
 Pietrzak Andrzej K. — 171
 Pilak Artur — 246
 Pindłowa Wanda — 139, 700
 Piużyński Jan — 151, 696
 Placzyńska Maria — 330
 Pliszka Elżbieta — 584
 Płatkiewicz Zofia — 354
 Płonka Barbara — 585
 Poczekaj Alicja — 422
 Podnieśńska Barbara — 396
 Pogodzińska Krystyna — 586
 Polus Piotr — 352
 Połotnicki Sławomir — 637
 Popieła Anna — 563, 564, 599, 600
 Potrzebnicka Ewa — 81
 Protasiewicz Leokadia — 340
 Próchnicka Maria — 97
 Przetacznik-Gierowska Maria — 284
 Przybylik Hanna — 662
 Przybyszewski Witold — 331
 Przywecka-Samecka Maria — 49, 248
 Ptaszyk Marian — 249
 Puch Małgorzata — 65
 Puchalski Jacek — 140
 Puzyńska Jadwiga — 202
 Radwan-Wińska Teresa — 300
 Radwański Aleksander — 50, 141, 142
 Radziejowska-Hilchen Anna — 699
 Ramlau-Klekowska Krystyna — 76
 Ratajczak Adela — 433
 Ratajewski Jerzy — 19, 172
 Ratyńska-Olechnowska Krystyna — 524
 Rechowicz Henryk — 663
 Rogowska Zofia — 357
 Różniakowska Elżbieta — 105
 Różycki Edward — 250
 Rudnicki Daniel Bernard — 201
 Rudziński Ryszard — 423
 Rurański Jan — 267
 Rusek Adam — 363
 Ruszajowa Krystyna zob. Bednarska-Ruszajowa Krystyna
 Rymcza-Zalewska Danuta — 627
 Ryś Teresa zob. Murmyło-Ryś Teresa
 Sadowska Jadwiga — 91, 92, 301, 628
 Salański Witold — 617
 Samecka Maria zob. Przywecka-Samecka Maria
 Saniewska-Telecka Danuta — 474
 Sawicka Franciszka — 665
 Sawicki Marek — 301
 Sekulski Jerzy — 251, 372
 Sever Shmuel — 700
 Siekierski Stanisław — 302
 Sikorski Janusz — 62
 Siuda Maria M. — 475, 618
 Siuda Tadeusz — 203
 Skalska-Zlat Marta — 204
 Skomro Marian — 343
 Skrzypczak Andrzej — 293
 Słabecka Danuta — 576, 601
 Smycz Elżbieta — 424
 Sobiborowicz Elżbieta — 454, 587
 Sobieska Grażyna — 301
 Sobina Irena zob. Suszko-Sobina Irena
 Sobolewski Witold — 114
 Sokół Zofia — 664, 666, 667
 Sordylowa Barbara — 173, 668
 Sosińska-Kalata Barbara — 153
 Sójka Jan — 20, 77
 Sroga Andrzej — 344
 Starnawski Jerzy — 268, 701
 Staszek Janusz — 619
 Steczowicz Romana — 668
 Stefan Józef — 588
 Stępnikowa Ewa — 152
 Stokłosa Bożenna — 303
 Straus Grażyna — 304
 Strugała H. — 63
 Stummer Wanda — 669
 Sulima Jolanta zob. Łodykowska-Sulima Jolanta
 Šumanova Nina — 154
 Supronowicz Iwona — 410, 411, 460, 461, 484, 510-513, 525, 526
 Suszko-Sobina Irena — 126
 Szarski Henryk — 64, 671
 Szczecińska Magdalena — 588
 Szczerbińska-Kosiel Maria — 527
 Szczęch Władysław — 60
 Szewc Andrzej — 174
 Szewczyk Agnieszka — 175
 Szocki Józef — 252, 253, 305, 489
 Szpulak Grażyna — 442-444, 490, 491, 528, 589
 Szymanowski Wojciech — 335, 336
 Szymańska Barbara — 254
 Szyszko Mieczysław — 34
 Ścibor Eugeniusz — 155, 176
 Śladewski Jacek — 156
 Śliwińska Elwira T. — 672
 Świerczewska Teresa — 364
 Świerczyńska-Jelonek Danuta — 276
 Talarczyk-Malcher Łucja — 673
 Telecka Danuta zob. Saniewska-Telecka Danuta
 Terendyj Zofia — 78
 Tomasik Ewa — 306

- Tomasiak-Beck Joanna — 176
 Tomaszewska Jadwiga — 576
 Tomczyk Danuta — 355
 Tomkiewicz Barbara — 433, 445, 451, 452, 476, 477, 521, 711
 Trytek Tadeusz — 35, 337
 Trzcinka Janina — 152
 Trzynadłowski Jan — 255
 Tuleya Arleta — 529
 Turkiewicz Ryszard — 205, 307
 Turowska Teresa — 387
 Turska Maria zob. Kielar-Turska Maria
 Ulińska Teresa — 530
 Urańska Barbara — 425
 Walczak Marian — 429
 Walczewska-Klimczak Grażyna — 702
 Walenta Bogusława — 453, 602-604
 Wańka Danuta — 193
 Wasilewski Juliusz — 445, 446
 Wąs Teresa — 426, 427
 Wereszczyńska Danuta — 396
 Węglińska Maria — 492
 Wieprzkowski Jerzy — 82
 Wigłuszowa Maria — 256
 Wiklendt Janina — 368
 Winięcka Anna — 206
 Wińska Teresa zob. Radwan-Wińska Teresa
 Wiśniewska Maria — 366
 Wojakowski Józef — 143
 Wojciechowska Anna — 578, 637
 Wojciechowska Maria — 578
 Wojciechowski Jacek — 22-24, 99, 100, 308, 447, 703
 Wolff Katarzyna — 309
 Wołosz Jan — 7, 38, 115, 127-129, 344, 621, 704
 Woźniak Ewa — 705
 Woźniakowska Mirosława — 590
 Wójcik Danuta — 531
 Wróbel Jerzy — 640
 Wróblewski Jan — 310, 311
 Wrzesień Czesław Janusz — 628
 Wyględa Ewa — 674
 Wyrzykowska Urszula — 532, 591
 Zabielska-Helle Aleksandra — 656
 Zajac Józef — 39, 182, 345, 388
 Zajac Michał — 269
 Zalewska Danuta zob. Rymsza-Zalewska Danuta
 Zalewski Wojciech — 706
 Zarzębski Tadeusz — 25, 40, 79, 80, 130
 Zawistowska Irena — 207, 208
 Zawisza Elżbieta — 707
 Zborzil Barbara — 88
 Zielińska Hanna — 630
 Zienkiewicz Tadeusz — 715
 Ziółek H. — 675
 Zlat Marta zob. Skalska-Zlat Marta
 Zybort Elżbieta Barbara — 102, 177, 312, 313
 Zyska Bronisława — 83
 Żak Petr — 708
 Żądło Alfreda — 370
 Żeligowski Henryk — 270
 Żmichrowska Maria Jolanta — 209, 210
 Żmigrodzki Zbigniew — 103, 116
 Żmuda Ryszard — 676
 Żurawska Maria zob. Giemza-Żurawska Maria
 Żurkowska Renata — 258

Przysposobienie czytelnicze i informacyjne w szkole podstawowej

Koncepcja nowego programu

Młodego czytelnika należy odpowiednio przygotować do samokształcenia, do kształcenia permanentnego, zatem przysposobienie czytelnicze i informacyjne powinno nabrać właściwej rangi w procesie dydaktyczno-wychowawczym szkoły.

Nasuwa się pytanie, dlaczego program przysposobienia czytelniczego nie został wprowadzony do szkół jako przedmiot obowiązujący. Nie został opracowany żaden podręcznik ani zeszyt ćwiczeń czy teczka z materiałami o bibliotece, czytelnictwie itp. Nauczyciel bibliotekarz nie może ocenić ucznia, nie przewiduje się powtarzania, utrwalania wiadomości, a przede wszystkim lekcję od lekcji dzieli długie miesiące przerwy.

Bibliotekarze mają wiele wiadomości o bibliotece, czytelnictwie, cdytorstwie i są przygotowani do przekazania ich uczniom. Zaczniemy

przedmiot ten traktować poważnie. Bardzo trudno realizować program, skoro nie jest on ujęty w siatce godzin. A co na to przepisy prawne?

W *Ramowym statucie szkoły publicznej* czytamy:

§ 25.1. Biblioteka szkolna jest pracownią szkolną, służącą realizacji potrzeb i zainteresowań uczniów, zadań dydaktyczno-wychowawczych szkoły, doskonaleniu warsztatu pracy nauczyciela, popularyzowaniu wiedzy pedagogicznej wśród rodziców oraz w miarę możliwości wiedzy o regionie.

2. Z biblioteki mogą korzystać: uczniowie, nauczyciele i inni pracownicy szkoły, rodzice, a także inne osoby na zasadach określonych w statucie szkoły.

3. Pomieszczenia biblioteki szkolnej powinny umożliwiać:

- 1) gromadzenie i opracowanie zbiorów,
- 2) korzystanie ze zbiorów w czytelni i wypożyczanie ich poza bibliotekę,

- 3) prowadzenie przysposobienia czytelniczko-informacyjnego uczniów (w grupach bądź oddziałach),
4. Godziny pracy biblioteki powinny umożliwiać dostęp do jej zbiorów podczas zajęć lekcyjnych i po ich zakończeniu.
5. Statut szkoły określa szczegółowo organizację biblioteki szkolnej i zadania nauczyciela bibliotekarza *.

„Dziennik Urzędowy MEN” 1990 nr 1, poz. 1. opublikował wprowadzony zarządzeniem Ministra Edukacji Narodowej nr 1 z dnia 15 stycznia 1990 r. program przysposobienia czytelniczego i informacyjnego dla szkoły podstawowej.

W uwagach o realizacji programu napisano:

Lekcje przysposobienia czytelniczego i informacyjnego umieszczone są w planie nauczania jako obowiązkowe dla wszystkich uczniów. W sytuacji, gdy nie przeznaczają się tzw. godzin fizycznych na prowadzenie wymaganych zajęć, istnieje konieczność bezpośredniego uzgadniania terminów lekcji z nauczycielami, np. na godz. do dyspozycji wychowawcy klasy lub innych przedmiotów nauczania. W każdej szkole należy poszukiwać własnych, najbardziej korzystnych i realnych rozwiązań.

Uwagi te są mało precyzyjne, mało zdecydowane, co daje możliwość różnych interpretacji. Dyskusje trwają, ukazują się publikacje w czasopiśmie fachowych zarówno w sprawie realizacji programu, jak i w sprawie treści programowych.

Proponowana niżej koncepcja nowego programu przysposobienia czytelniczego i informacyjnego w szkole podstawowej wsparta jest kilkuletnią praktyką lekcyjną, wnikliwymi obserwacjami uczniów podczas zajęć, dyskusją z nauczycielami różnych przedmiotów, szczególnie języka polskiego, wynikami przeprowadzonej mini-ankiety oraz analizą obecnego programu przysposobienia czytelniczego w szkole podstawowej.

Mini-ankieta przeznaczona dla nauczycieli bibliotekarzy sformułowana była następująco:

Moje uwagi, spostrzeżenia, propozycje w sprawie programu przysposobienia czytelniczego i informacyjnego w szkole podstawowej. Jakie treści dotyczące pracy biblioteki szkolnej powinny znaleźć się w programie przysposobienia czytelniczego. Proszę podać tematy i zaszyfrować, w której klasie powinny być realizowane.

Oto niektóre wypowiedzi:

Nauczyciele proponują zwiększenie liczby godzin w klasach I-III, ze szczególnym zwróceniem uwagi na klasy II, których uczniowie

* Zarządzenie nr 14 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 czerwca 1992 r. w sprawie ramowego statutu szkół publicznych dla dzieci i młodzieży, załącznik (Dz. Urz. MEN nr 4 poz. 18; nr 5 poz. 5).

chętnie korzystają z biblioteki, są zdyscyplinowani i podatni na wpływ bibliotekarza.

Realizując program przysposobienia czytelniczego i informacyjnego należy wziąć pod uwagę warunki lokalowe biblioteki oraz jej wyposażenie w środki dydaktyczne. Każdy nauczyciel powinien mieć możliwość indywidualnego rozstrzygnięcia o tematach lekcji bibliotecznych, bowiem realizacja programu zależy od konkretnych warunków, uczniów, nauczyciela. Młodzieży klas starszych (VII-VIII) należy pokazać inną bibliotekę, dobrze zorganizowaną, nowoczesną, bogato wyposażoną w nowości wydawnicze, a w miarę możliwości również taką, w której urządzenia nowoczesnej techniki (komputery, kserokopiarki) są dostępne użytkownikom i pomocne w pracy bibliotekarza.

W obecnym programie powtarza się w kl. VII i VIII zagadnienie wyszukiwania informacji na określony temat; zamiast niego można by przyjąć tematy, które podsumowują zdobyte wiadomości, np.: umiejętność korzystania z księgozbioru podręcznego, główne zasady korzystania z katalogów bibliotecznych.

Inna wypowiedź nauczycieli dotyczy redagowania notatek w kl. V. Realizując ten temat należy brać pod uwagę:

— umiejętność sporządzania notatek podczas nauki, czytania lektury, oglądania telewizji, słuchania radia, ciekawie mówiącej osoby, na wycieczce, w teatrze — chodzi o nauczenie dzieci, że ta pomoc w zapamiętywaniu jest niezwykle przydatna przez całe życie;

— formę sporządzania notatek, podkreślenie jej głównych cech, jakimi są: zwięzłość, przejrzystość, komunikatywność itp.

Nauczyciele odpowiadając na ankietę proponowali różne tematy lekcji, np.:

● I ty możesz zostać bibliotekarzem (kl. VI-VIII).

● Zanim weźmiesz książkę w rękę — kolejne etapy pracy z książką: od autora do wypożyczenia czytelnikowi (kl. VI-VIII).

● Zasady korzystania z wybranych bibliotek w najbliższym rejonie (kl. VII).

Proponowano też tematy lekcji literackich celem podsumowania wiadomości o poecie czy prozaiku, np. Poznajemy utwory Marii Konopnickiej znajdujące się w bibliotece szkolnej. Formułowano punkty takiej lekcji:

— krótkie powtórzenie wiadomości o pisarce z uwzględnieniem jej twórczości dla dzieci i o dzieciach,

— wyszukiwanie książek w katalogach bibliotecznych,

**KONCEPCJA PROGRAMU PRZYSPOSOBIENIA CZYTELNICZEGO I INFORMACYJNEGO
W SZKOLE PODSTAWOWEJ**

Klasa	Program proponowany — tematy	Liczba godzin	Program obowiązujący — tematy	Liczba godzin
0	1. Wycieczka do biblioteki szkolnej 2. Bohaterowie książek dla najmłodszych	2		
I	1. Od dziś jestem czytelnikiem biblioteki szkolnej 2. Uczeń w wypożyczalni	2	1. Biblioteka i jej zbiory	1
II	1. Biblioteka i jej zbiory 2. Jan Brzechwa, poeta dziecięcej radości 3. Dzienniczek lektur dokumentem czytelnictwa ucznia	3	1. Uczeń w czytelni szkolnej 2. Uczeń w wypożyczalni szkolnej	2
III	1. Budowa zewnętrzna i wewnętrzna książki 2. Czasopismo jako źródło wiedzy i rozrywki	2	1. Budowa książki 2. Karta katalogowa a strona tytułowa książki	2
IV	1. Katalogi biblioteczne — karta katalogowa 2. Utwory Marii Konopnickiej w naszej bibliotece 3. Dzieje książki i pisma	3	1. Zawartość treściowa książki 2. Katalogi biblioteczne	2
V	1. Zanim książkę weźmiesz do ręki (droga od autora do czytelnika) 2. Książka popularnonaukowa (w bibliotece szkolnej)	2	1. Katalogi biblioteczne 2. Zainteresowania i zamilowania czytelnicze	2
VI	1. Zasady korzystania z innego typu bibliotek 2. Sporządzanie notatek, higiena czytania	2	1. Czasopismo jako źródło wiedzy 2. Kartoteka zagadnieniowa	2
VII	1. Dzieje bibliotek 2. Tworzenie kartoteki zagadnieniowej	2	1. Źródła informacji o książce 2. Wyszukiwanie informacji	2
VIII	1. I ty możesz zostać bibliotekarzem 2. Utrwalenie wiadomości o bibliotece (korzystanie z księgozbioru podręcznego, katalogów itp.)	2	1. Wyszukiwanie informacji 2. Zasady korzystania z wybranych bibliotek	2

- wyszukiwanie książek Konopnickiej na półkach w działach B, Bw, Ob, Pd,
- zapoznanie się z wystawką literacką pisarki;
- głośne odczytanie przez dzieci fragmentów baśni.

Tabela, w której zestawiono program proponowany z obowiązującym, wykazuje nowość, jaką jest prowadzenie lekcji bibliotecznych w kl. 0, oraz włączenie do programu tematów literackich, bliskich przeżyciom emocjonalnym dzieci, np.: o Andersenie, Brzechwie, Konopnickiej czy innych dających możliwość popularyzacji książek.

Obserwuje się, że biblioteka szkolna oprócz pracy czytelniczo-informacyjnej przejmuje funkcję opiekuńczo-wychowawczo-rekreacyjną.

Uczniowie czytelnicy korzystają ze źródeł informacji, z księgozbioru podręcznego, z katalogów, interesują się książką, ale są i tacy, którzy przychodzą do biblioteki, aby w jej miłych, estetycznie urządzonych pomieszczeniach wymienić z rówieśnikami poglądy, spostrzeżenia, porozmawiać na tematy szkolne i koleżeńskie. Do tych wszystkich sytuacji musi się przygotować i biblioteka, i nauczyciel bibliotekarz.

Na koniec uwaga, że do prowadzenia zajęć z przysposobienia czytelniczego i informacyjnego bardzo przydatne są kolorowe tablice opracowane przez Jadwigę Andrzejewską jako pomoc w realizacji programu.

HALINA RADZIEJEWSKA
bibliotekarz — doradca metodyczny

Przepytywanka dla wielbicieli twórczości Juliana Tuwima

„Godzina Radości”, czyli Czytelnia i Sala Zabaw dla Dzieci w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Radomiu, przygotowała dla najmłodszych czytelników imprezę literacką dotyczącą twórczości Juliana Tuwima. Odbyła się ona dnia 13 września w 100 rocznicę urodzin pisarza. Ponieważ chętnych do wzięcia udziału w zabawie było więcej niż miejsc w naszej czytelnicy, musiałam przeprowadzić błyskawiczne eliminacje. Na początek przeczytałam fragment wiersza *Okulary*:

Szuka w spodniach i w surducie,
W prawym bucie, w lewym bucie.

Jeżeli ktoś odpowiedział, że jest to wiersz pt. *Pan Hilary*, a były takie odpowiedzi, to w eliminacjach odpadł.

Następnie przeczytałam fragment wiersza *Lokomotywa*:

Nagle — gwizd!
Nagle — świst!
Para — buch!
Koła — w ruch!

I podobnie jak przedtem odpowiedź błędna (np. *Pociąg*) wyłączała dziecko z dalszych rozgrywek. Tym sposobem do konkursu głównego zakwalifikowało się 20 „Bardzo Dobrze Zorientowanych Czytelników”. Każdemu z nich przypięłam do ubrania pamiątkowy znaczek z napisem: „Bardzo Dobrze Zorientowany Czytelnik”. Znaczkę były ponumerowane kolejno, co ułatwiło późniejszą identyfikację odpowiedzi na pytania konkursowe. Wszyscy uczestnicy dostali odpowiednio ponumerowane kartki i długopisy.

Imprezę przeprowadziłam w czytelnicy udekorowanej ilustracjami z książek Tuwima oraz zestawem elementów do inscenizacji wiersza *Pan Tralaliński*. Zestaw przygotowałam wspólnie z dziećmi podczas zajęć, na których czytelnicy poznawali wiersze poety. Wybrałam utwór o panu Tralalińskim, ponieważ jest on zręczną śpiewno-poetycką adaptacją dziecięcej zabawy w przekręcanie słów, co dzieci często i z wielkim upodobaniem uprawiają. W każdym żartobliwie zmienionym wyrazie powtarzają się te same dwie sylaby: „trala”. Właśnie owo „trala” powtarzane wielokrotnie jest świetną okazją do ćwiczenia wymowy trudnej dla większości dzieci spółgłoski „r”. Zestaw wykonałam z myślą o dzieciach 5-, 6-letnich.

Z białego brystolu wycięliśmy wszystkie postacie występujące w wierszu oraz fragmenty miasta Śpiewowice. Elementy uporządkowaliśmy według rozwijającej się akcji:

● miasto Śpiewowice (11 elementów) — 3 domy, 3 drzewa, studnia, samochód, słońce, chmurka, duży dom pana Tralalińskiego z nazwą ulicy (Wesolińska) oraz ze sklepem na parterze.

● rodzina pana Tralalińskiego i inni domownicy występujący w pierwszej części wiersza (7 elementów) — pan Tralaliński, żona, córka, synek, piesek, kotek, papużka.

● inne postacie występujące w zakończeniu wiersza (9 elementów) — szofer, kucharka, pokojówka, gazeciarz, sklepikarz, policjant, adwokat, doktor, myszka.

Następnie wszystkie elementy pomalowaliśmy tak, aby odpowiadały dowcipnemu charakterowi wiersza. Groteskowe rysunki bohaterów wiersza same zachęcały i zapraszały dzieci do wesołej zabawy.

Wszystkie postacie (poza panem Tralalińskim, kucharką i sklepikarzem) zostały przedstawione widzom dwójako: albo jako milczące, albo jako śpiewające (z otwartymi ustami). Ponadto pan Tralaliński mógł zmieniać pozycję rąk (zależnie od tego, czy dyryguje, czy nie). „Ruchomość” elementów pobudzała zainteresowanie i podnosiła atrakcyjność zajęcia. Wszystkie elementy zaopatrzyliśmy od tyłu w tzw. rzepy, które umożliwiały wielokrotne umieszczanie ich na naszej tablicy wystawowej.

Impreza zaczęła się przywitaniem uczestników konkursu i krótkim omówieniem twórczości Tuwima. Następnie zaprosiłam dzieci do quizu (przygotowałam dla Was 6 ważnych pytań i 18 śmiesznych odpowiedzi. Nie będziecie musieli nic wymyślać. Wystarczy, że napiszecie, która z trzech podanych odpowiedzi jest prawdziwa).

1. Dlaczego wyruszał w podróż pan Maluskiewicz?

- a. Chciał zdobyć ptasie mleko.
- b. Szukał skarbu piratów.
- c. Aby zobaczyć wieloryba.

2. Dlaczego pan słowik spóźnił się na kolację?

- a. Bo wracał do domu piechotą.

- b. Bo pomylił drogę.
c. Bo zagadał się z kolegą skowronkiem.
3. Z czego spadło abecadło?
a. Z półki z książkami,
b. Z pieca.
c. Z tablicy.
4. Jest taki wierszyk pt. „Lokomotywa”.
W którym wagonie siedziały same grubasy
i jadły tłuste kielbasy?
a. W trzecim.
b. W ostatnim.
c. W szóstym, obok armaty.
5. Jaki był Słoń Trąbalski?
a. Spóźnialski.
b. Niedowierzalski.
c. Zapominalski.
6. Czego szukał pan Hilary?
a. Chusteczki do nosa.
b. Okularów.
c. Kluczyków do samochodu.

Odpowiedzi: 1c, 2a, 3b, 4a, 5c, 6b. Za każdą poprawną odpowiedź — 1 punkt.

W drugim konkursie każdy czytelnik otrzymał kartkę z niepełnymi tytułami wierszy. Za prawidłowo uzupełniony tytuł wiersza — 2 punkty.

1. „Dyzio...”
(marzyciel)
2. „...radio”
(ptasie)
3. „Spóźniony...”
(słowik)
4. „...Krzykalski”
(rycerz)
5. „Dwa...”
(wiatry)
6. „... do dzieci”
(list)
7. „Murzynek...”
(Bambo)
8. „...plotki”
(ptasie)
9. „Wszyscy dla...”
(wszystkich)
10. „...i słufka”
(stówka)

Trzeci konkurs to konkurs pytań. Uczestnicy odpowiadają na nie pisemnie. Za każdą dobrą odpowiedź — 1 punkt.

W jakich wierszach bohaterami są:

1. Babcia i kurka
(„W aeroplanie”)
2. Murzynek
(„Murzynek Bambo”)
3. Pan Hilary
(„Okulary”)

4. Wieloryb
(„Pan Maluśkiewicz i wieloryb”)
5. Pani słowikowa
(„Spóźniony słowik”)
6. Alfabet
(„Abecadło”)
7. Ciocia
(„O Grzesiu kłamaczuchu i jego cioci”)
8. Dziadek, babcia, wnuczek, Mruczek
(„Rzepka”)
9. Murarz, krawiec, piekarz
(„Wszyscy dla wszystkich”)
10. Zielone słonko
(„Cuda i dziwy”)

Czwarty był konkurs z rekwizytami. Umieszczono je na stole. Każdy z czytelników podchodził i oglądał je. Zadaniem było podanie tytułu wiersza do danego rekwizytu. Za każdy odgadnięty tytuł — 1 punkt.

1. Kartofle, buraki, marchewka, fasola
(„Warzywa”)
2. Samolot z papieru
(„W aeroplanie”)
3. Kontakt elektryczny
(„Petryk”)
4. Okulary
(„Okulary”)
5. Słoń pluszowy
(„Słoń Trąbalski”)
6. Pociąg zabawka
(„Lokomotywa”)
7. Łupina orzecha
(„Pan Maluśkiewicz i wieloryb”)
8. Radio
(„Ptasie radio”)
9. Koperta
(„O Grzesiu kłamaczuchu i jego cioci”)
10. Pudełko po ciastkach
(„Dyzio marzyciel”)

Piąty był konkurs z chochlikiem. Pokazałam dzieciom planszę, na której chochlik drukarski przestawiał wyrazy w tytułach wierszy Tuwima. Należało napisać prawidłowo te tytuły. Za każdy tytuł — 1 punkt.

„Dyzio Samosia”
„Słoń Krzykalski”
„Cuda i wieloryb”
„Pan Maluskiewicz i dziwy”
„Zosia — marzyciel”
„Rycerz Trąbalski”

Szósty konkurs wymagał znajomości treści utworów Tuwima. Z jakich wierszy pochodzą te fragmenty:

1. Położyła kucharka na stole:
kartofle, buraki, marchewkę, fasolę...
(„Warzywa”)

2. I — zgubiło kropeczkę,
H — złamało kładeczkę,
B — zbiło sobie brzuszki,
A — zwichnęło nóżki...
(„Abecadło”)
3. Przyleciał wnuczek, babci się złapał,
Poci się, stęka, aż się zasapał!
(„Rzepka”)
4. Więc zaraz poszedł — do adwokata,
Potem do szewca i do rejenta...
I wszędzie mówi, że nie pamięta!
(„Stoń Trąbalski”)

Za każdy odgadnięty tytuł wiersza — 2 punkty.

Uczestnicy we wszystkich konkursach mogli zdobyć aż 60 punktów (6+20+10+10+6+8). Zebrałam kartki z rozwiązaniami i przystąpiłam do sprawdzania. W tym czasie „zaprzyjaźnione” z czytelnią dziewczynki z V klasy przedstawiły inscenizację wiersza *Pan Tralaliński*. Wiersz inscenizowany był kilkakrotnie, ponieważ w kolejnych insceniza-

cjach brali udział również widzowie. W końcu doszło do tego, że cała widownia recytowała wiersz z pamięci. Było to bardzo sympatyczne zakończenie naszej imprezy. Nastąpiło jeszcze ogłoszenie nazwisk zwycięzców i wręczenie im nagród książkowych. Pozostali uczestnicy otrzymali nagrody pocieszenia — prasę dziecięcą. I oczywiście wszyscy zostali zaproszeni do częstego korzystania z Czytelni i Sali Zabaw dla Dzieci.

Impreza była przygotowana z myślą o czytelnikach 8-, 9-, 10-letnich, a wzięły w niej udział również dzieci 5-, 6-, 7-letnie wraz ze swoimi rodzicami. Rodzice dzieci młodszych od początku wykazywali zainteresowanie tym konkursem i w porozumieniu ze mną niektórzy z nich sami przygotowywali swoje pociechy w domach do zadań konkursowych. Ucieszyło mnie to bardzo, ponieważ zawsze pragnęłam, aby moja czytelnia była miejscem rodzinnych spotkań.

ELŻBIETA SKIBA
pracownik WBP w Radomiu

A jednak jesteśmy dla Czytelników...

W numerze 7/8 „Poradnika Bibliotekarza” na str. 37 przeczytałam odpowiedź bibliotekarki na list czytelnika *, który krytykował czas pracy bibliotek publicznych. Chciałabym podzielić się wnioskami nieco innymi na temat pracy w wolne soboty — ten eksperyment już prowadzimy w Miejskiej Bibliotece Publicznej Świeradów Zdrój od r. 1990, i to z zadowalającym skutkiem. Średnia odwiedzających wcale nie jest gorsza niż w dni zwykle, wcale też nie uważamy, że jest to czas stracony. Wprost przeciwnie, jesteśmy usatysfakcjonowane, że wychodzimy na przeciw potrzebom czytelników.

Może przyczyna główna leży w tym, że do szkół średnich uczniowie dojeżdżają do dość odległych miast i niestety tylko w soboty mogą swobodnie i bez pośpiechu korzystać z księgozbioru naszej biblioteki. Ale także i inne grupy czytelników trafiają do nas w wolne soboty i bardzo sobie chwalą stworzoną przez nas możliwość.

W tej nowej sytuacji prosto, niejako sam przez się, rozwiązuje się problem dnia wolnego dla bibliotekarki — godziny przepracowane w sobotę może ona odebrać w dogodnym dla niej terminie, np. gdy nieoczekiwanie musi coś pilnego załatwić, iść do lekarza, do urzędu, banku czy szkoły, a nie chce tracić całego dnia z urlopu. Nikt przy tym nie ponosi uszczerbku — ani czytelnicy, ani pracownice.

W każdą sobotę organizujemy spotkania z dziećmi i młodzieżą. Są to zajęcia, np. lekcje biblioteczne, konserwacja księgozbioru, dyskusje, pogadanki. Dzieci bardzo lubią takie prace, których przedmiotem jest książka, a więc nie marnujemy czasu, przeciwnie, wykorzystujemy go z pożytkiem. Wcześniej, tzn. 4 lata temu, przeprowadziliśmy ankietę wśród czytelników: chodziło nam o ich opinie, czy praca biblioteki w wolne soboty jest potrzebna. Wypowiedzi były jednoznaczne, a odpowiednie plakaty rozwieszono w całym mieście oraz indywidualne rozmowy z czytelnikami dokonały reszty.

Dziś mogę stwierdzić z pełnym przekonaniem, że praca w wolne soboty przynosi efekty, zaspokaja oczekiwania użytkowników. Największą satysfakcję jako kierownik placówki

* Kłopoty niedoszłego czytelnika, czyli dla kogo jesteście, miłe panie? — 1994 nr 3 s. 43.

odczuwam po przerwie wakacyjnej, kiedy czytelnicy dają wyraz zadowoleniu, że nareszcie w wolne soboty będzie czynna biblioteka (w czasie wakacji z powodu urlopów otwarta jest tylko w soboty „pracujące”).

I jeszcze najważniejsza refleksja — przecieży, pracownicy bibliotek, jesteśmy dla czytelników i powinniśmy zawsze wychodzić na przeciw im i ich wymaganiom.

W małych miasteczkach, a takim jest Świeradów, po prostu aż wypada, żeby placówka tego typu funkcjonowała i w soboty „niepracujące” i służyła swoim czytelnikom. Trochę to od nas wymaga pracy, ale warto spróbować i poeksperymentować.

KRYSTYNA PIOTROWSKA

Miejska Biblioteka Publiczna w Kraśniku na progu nowego półwiecza

Dnia 3 grudnia 1994 r. Miejska Biblioteka Publiczna w Kraśniku obchodziła jubileusz 50-lecia działalności.

Biblioteka ta dzięki rozmieszczonym na całej aglomeracji miejskiej filiom scalała dwa rozdzielone w przeszłości miasta: Kraśnik i Kraśnik Fabryczny.

W r. 1948 na terenie byłej fabryki amunicji podjęto decyzję o budowie Kraśnickiej Fabryki Wyrobów Metalowych, późniejszej Fabryki Łożysk Toczących; rozbudowywano jednocześnie osiedle fabryczne. W ten sposób powstał Kraśnik Fabryczny, który 1 stycznia 1954 r. otrzymał prawa miejskie. Dopiero na podstawie decyzji Miejskich Rad Narodowych Kraśnika i Kraśnika Fabrycznego z dnia 1 października 1975 r. dokonano połączenia obu miast w jeden organizm miejski — Kraśnik, liczący obecnie blisko 40 tys. mieszkańców.

Kraśnik stary szczyli się licznymi zabytkami z klasztorem Kanoników Regularnych i Kościołem Wniebowzięcia NMP, osadzeniem w okresie międzywojennym 24 Pułku Ułanów, nowy Kraśnik — to Fabryka Łożysk Toczących, nowe osiedla mieszkaniowe i górujący nad nimi nowy, o bardzo nowoczesnych rozwiązaniach architektonicznych kościół parafialny pod wezwaniem św. Józefa.

Z klasztorem Kanoników Regularnych w Kraśniku (1468-1864) wiąże się bogata biblioteka. Wyrażany jest pogląd, że biblioteka ta należała do najbogatszych i najciekawszych bibliotek zakonnych Lubelszczyzny¹.

Zachowało się w niej kilkadziesiąt rękopisów średniowiecznych, były liczne inkunabuły i druki polskie z początków XVI wieku. Po kasacie Zakonu zbiory kraśnickiej biblioteki uległy rozproszeniu (znajdują się m.in. w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Łopacińskiego w Lublinie i w Bibliotece Narodowej w Warszawie).

Do biblioteki klasztornej nawiązała dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kraśniku, pani Anna Z b y t n i e w s k a, przedstawiając historię kraśnickiej księżnicy. Trudno jednak mówić o ciągłości działania bibliotek w Kraśniku, przechodzącym podobnie jak inne miasta bardzo burzliwe dzieje zaborów i walk powstańczych. Niektóre fakty z tych dziejów przybliżyła bardzo interesująco redagowane czasopismo Stowarzyszenia Miłośników Kraśnika — „Regionalista”².

W okresie międzywojennym działały w mieście biblioteki prywatne, jednak dostęp do książki w sposób bardziej zorganizowany i na szerszą skalę zapewniła mieszkańcom Kraśnika Powiatowa, a od r. 1975 Miejska Biblioteka Publiczna z jej filiami.

W latach 1958-1971 Biblioteką kierowała pani Alicja M i c h a ł o w s k a, lwowianka, zesłana w r. 1940 na stepy Kazachstanu, skąd po dramatycznych przeżyciach przemierzyła wraz z Wojskiem Polskim szlak od Iranu, Palestyny, Anglii do Gdańska i Kraśnika. Swoje burzliwe życie przedstawiła w formie poetyckiej na łamach „Regionalisty”, a najbardziej tragiczny okres zamknęła w wierszu:

¹ Leopold M a k u c h — *Klasztor Kanoników Regularnych Laterańskich w Kraśniku 1468-1864*. „Regionalista” 1994 nr 1 s. 16-18.

² Dotychczas ukazały się dwa numery „Regionalisty”.

Ilustracja do jednej z ksiąg z biblioteki zakonnej w Kraśniku

Wkrótce nadeszły lata szare:
Ciężkie zesłanie w głodnym stepie,
Gdzie się z nostalgią człowiek ślaniał
I ledwie marzyć mógł o chlebie³.

Pani Alicja Michałowska, uczestnicząca w uroczystościach jubileuszowych 50-lecia MBP w Kraśniku już tylko jako czytelniczka na emeryturze, ze wzruszeniem mówiła o swojej drodze życiowej.

Jubileusz był okazją do pokazania dorobku środowiska bibliotekarskiego, skromniej natomiast mógł zaprezentować warunki pracy, bazę lokalową, z którą Miejska Biblioteka Publiczna ma wciąż nie rozwiązane problemy. Chociaż władze miasta z burmistrzem Antonim Pyzikiem okazują dużą troskę i życzliwość dla Biblioteki, to jednak

dotąd nie udało się pozyskać tak potrzebnego nowego obiektu bibliotecznego.

Stąd w specjalnie wystosowanym z okazji jubileuszu MBP adresie wiceminister kultury i sztuki Zdzisław Podkański i obok okolicznościowych gratulacji i życzeń wyraził przekonanie o pełnej realizacji zamierzeń w sprawie nowych pomieszczeń dla Biblioteki.

Pomimo trudności lokalowych Miejska Biblioteka Publiczna w Kraśniku i jej filie prowadzą bardzo aktywną, a często niekonwencjonalną pracę z czytelnikami. Dyrektor MBP, pani Anna Zbytńska, opracowała w r. 1993 bardzo interesujący program działalności wśród młodzieży niepełnosprawnej, który uzyskał aprobatę austriackiego KUL-

TUR-KONTAKT, promującego najlepsze rozwiązania w zakresie pracy z niepełnosprawnymi. Otrzymane z tego tytułu środki (w wysokości, po przeliczeniu na złote polskie, ponad 100 mln zł) pozwoliły Miejskiej Bibliotece Publicznej na rozwinięcie różnorodnych form pracy z młodzieżą.

Jubileusz MBP był okazją do przedstawienia w 45-minutowym filmie amatorskim niektórych form pracy z czytelnikiem. Projekcję poprzedził występ nagrodzonych młodzieżowych zespołów teatralnych skupionych wokół Biblioteki. Bardzo udany był również dziecięcy konkurs kronikarsko-plastyczny pod hasłem „Korzenie mojej rodziny”. Na konkurs ten wpłynęło wiele prac, a niektóre z nich autorzy udokumentowali dyplomami i odznaczeniami zasłużonych przodków. Szczęście laureatów i zadowolenie organizatorów konkursu byłyby pełne, gdyby nie incydent związany z kradzieżą jednego z eksponowanych medali w czasie zwiedzania wystawy.

Jeśli ktokolwiek znajdzie ów medal i odda go, nawet anonimowo, organizatorom konkursu, zyska sobie uznanie całej społeczności Kraśnika i przywróci dobre imię miłośnikom numizmatyki.

Uroczystości jubileuszowe zakończyło wręczenie dyplomów najaktywniejszym czytelnikom i nagród dla bibliotekarzy, które przekazał burmistrz Kraśnika, pan Antoni Pyzik.

Bliskie związki Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kraśniku z Wojewódzką Biblioteką Publiczną im. H. Łopacińskiego w Lublinie podkreślone zostały wymianą okolicznościowych dyplomów, dokonaną przez dyrektorów obu Bibliotek: Zdzisławę Piotrowską i Annę Zbytńską.

L. B.

³ Alicja Michałowska — *Kolorowe życie*. „Regionalista” 1994 nr 2 s. 56-58.

III Targi Książki Historycznej

Impreza promocyjna organizowana przez Porozumienie Wydawców Książki Historycznej oraz Dom Wojska Polskiego odbędzie się w jego siedzibie przy al. Niepodległości 141 w Warszawie w dniach 17-20 lutego 1995 r.

W II Targach (grudzień 1993) pod patronatem wicepremiera Aleksandra Łuczaka oraz ministra kultury i sztuki Kazimierza Dejmka udział wzięło ponad 500 wydawców krajowych i zagranicznych, którzy zaprezentowali ponad 1500 tytułów dostępnych na rynku. Stoiska odwiedziło ok. 12 tys. osób zainteresowanych literaturą historyczną, w tym wielu bibliotekarzy doceniających znaczenie tej literatury dla kształtowania się świadomości społeczeństwa, a szczególnie dla rozwoju młodego pokolenia.

Organizatorzy serdecznie zapraszają do liczного udziału również w tym roku.

KiW

Karta

„Korzenie naszych rodzin”

Dnia 10 grudnia odbyło się uroczyste zakończenie konkursu „Korzenie naszych rodzin”, którym WBP im. Łopacińskiego w Lublinie uczciła Rok Rodziny proklamowany przez ONZ i Papieża Jana Pawła II.

Konkurs trwający przez cały rok 1994 był imprezą o znacznym zasięgu. Uczestniczyło w nim ponad 3500 czytelników, zarówno dzieci jak i dorosłych, z 58 miast i gmin. Zadania konkursu realizowanego przez 150 placówek bibliotecznych uzależnione były od ich sytuacji lokalowej, kadrowej, tradycji prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej i istniejących możliwości współpracy z innymi instytucjami, np. ze szkołami.

Formą obligatoryjną była popularyzacja literatury tematycznie związanej z konkursem, a więc literatury pamiętnikarskiej, wspomnieniowej, dokumentacyjnej, a także książek poświęconych sytuacji rodziny we współczesnym świecie. Celem tej formy działalności miała być nie tylko popularyzacja samego konkursu, ale i uświadomienie czytelnikom narastających zagrożeń dla integracji rodziny i prawidłowego jej funkcjonowania, zanikania pamięci o tradycjach rodzinnych, o przeszłości i przodkach.

Głównym celem konkursu było zainspirowanie czytelników do poznawania swych korzeni, wzbogacenia wiedzy o własnej rodzinie i jej przeszłości. Biblioteki zaproponowały wyszukiwanie najstarszych pamiątek i fotografii rodzinnych, spisanie lub nagranie wspomnień dotyczących ważniejszych wydarzeń i epizodów z życia rodziny, prezentację tradycji i obzędów rodzinnych kultywowanych przez przodków. Formą uczestnictwa mogło być też odtworzenie drzewa genealogicznego w ciekawej formie graficznej. Zachęcano także do podejmowania innych ciekawych pomysłów wzbogacających konkurs.

Konkursowi towarzyszyły cykliczne spotkania tematyczne poświęcone prezentacji pamiątek rodzinnych, relacjonowaniu przez najmłodszych opowieści seniorów rodziny — dziadków, babć — o zapamiętanych przez nich przodkach czy tradycjach rodzinnych, próbom opisanego własnego domu.

Na wieczorach poezji czytano wiersze dotyczące rodziny, małej i dużej ojczyzny.

Najatrakcyjniejszą formą konkursu okazały się spotkania plastyczne, w czasie których opracowywano albumy fotograficzne, drzewa genealogiczne, utrwalano obrazy z przeszłości rodziny za pomocą różnych technik plastycznych.

Po podsumowaniu konkursu na szczeblu lokalnym

**komisja wojewódzka zakwalifikowała do finału
45 najlepszych prac,**

których ekspozycja odbyła się w Galerii jednej z filii Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Lublinie. W czasie uroczystej imprezy finałowej autorzy najciekawszych prac oraz najlepsi organizatorzy lokalni zostali uhonorowani nagrodami ufundowanymi przez Wydział Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie oraz Wojewódzką Bibliotekę Publiczną.

Popularność zaproponowanego konkursu świadczy o społecznym zainteresowaniu problematyką rodziny, jej dezintegracją i zagrożeniami odczuwanymi przez wspólnotę rodzinną we współczesnym świecie. Zanikanie więzi rodzinnych jest źródłem frustracji i lęków człowieka zarówno bardzo młodego, jak i dorosłego czy starszego, jeśli nie znajduje on zrozumienia i oparcia w środowisku osób, które powinny być ze sobą związane uczuciowo w sposób naturalny i prosty, dawać sobie wzajemnie poczucie bezpieczeństwa i akceptacji.

Zgodnie z założeniami regulaminu konkurs angażował za przyczyną dzieci i młodzieży również rodziców, dziadków, krewnych. Stał się okazją, a może pretekstem, do rozmów i spotkań, porządkowania rodzinnych pamiątek i dokumentów. Dorośli i najstarsi członkowie rodzin odzyskiwali należną im pozycję w hierarchii osób żyjących pod jednym dachem. Tym razem oceniano ich nie jako generację nie nadążającą za światem komiksów i komputerów, lecz jako skarbnicę wiedzy o barwnych i ciepłych tradycjach rodzinnych, jako żywych bohaterów, którzy uczestniczyli lub choćby tylko otarli się o wydarzenia znane dzieciom jedynie z filmów lub (w mniejszym

stopniu) z lekcji historii. Czasy, do których wracali pamięcią, to nie tylko wojna, okres wyrzuceń i biedy, ale świat, w którym mocno i bezpiecznie tkwiło się korzeniami we wspólnocie rodzinnej i społecznej, a tradycje wyznaczały rytm życia i obowiązki wszystkich, nawet bardzo młodych członków rodziny, stając się jednocześnie źródłem zabawy, wyczekiwanych spotkań w wielkim gronie, niezapomnianych przeżyć.

Wiedza zdobyta i przekazana przy okazji rozmów inicjowanych przez uczestników konkursu, jak każda ważna rozmowa między bliskimi sobie ludźmi, musi mieć wpływ na po-

głębienie relacji i więzi między członkami rodziny. „Od dzisiaj wiem”, „od dzisiaj wiesz” — to świadomość, ale i odpowiedzialność za drugiego człowieka. Piękna i głęboko ludzka.

Zaproponowaliśmy powrót do korzeni, wierząc, że poznawanie tradycji rodzinnych wzmocni poczucie przynależności do tej małej, a przez nią do dużej Ojczyzny. Czy jest to potrzebne w czasach pogoni, choćby za Europą? Nasi czytelnicy udowodnili, że tak. Ten duchowy wymiar korzyści płynących z uczestnictwa we wspólnej zabawie wydaje się nie do przecenienia.

MARIA RYDZ

Doniesienia ze Szczecina

Książnica Szczecińska została przekształcona w Książnicę Pomorską

Zarządzeniem nr 180/94 wojewody szczecińskiego z dnia 3 października 1994 Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie (zwana także Książnicą Szczecińską) została przekształcona w Książnicę Pomorską im. Stanisława Staszica z siedzibą w Szczecinie oraz otrzymała nowy statut.

Książnica Pomorska jest biblioteką główną województwa szczecińskiego i pełni funkcję centralnej biblioteki pomorskiej na podstawie uzgodnień między siedmioma wojewodami regionu Pomorza i akceptacji ministra kultury i sztuki.

Książnica służy rozwojowi nauki, oświaty i kultury, stwarza warunki do samodzielnego wzbogaca-

nia wiedzy i kształtowania zainteresowań, realizuje potrzeby czytelnicze i prowadzi wszechstronną działalność informacyjną.

Do najważniejszych celów działalności Biblioteki należą: ochrona, pomnażanie i popularyzacja dziedzictwa kulturalnego Pomorza; archiwizowanie i bibliografowanie piśmiennictwa pomorskiego i dotyczącego Pomorza; rozwój regionalnego systemu informacji; koordynacja współpracy bibliotek w regionie oraz międzynarodowej wymiany kulturalnej tych bibliotek. Pełniąc funkcję biblioteki wojewódzkiej udziela nadal pomocy merytorycznej bibliotekom samorządowym.

II Międzynarodowe Sympozjum Bibliotekarzy w Szczecinie

W dniach 19-21 października w Książnicy Pomorskiej w Szczecinie odbyło się II Międzynarodowe Sympozjum Bibliotekarzy. Jego temat — Biblioteka ośrodkiem informacji biznesowej. Międzynarodowe obrady bibliotekarzy zostały zorganizowane przez Bibliotekę Narodową, Książnicę Pomorską i Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. W sympozjum wzięło udział ok. 60 osób, w tym 17 z zagranicy (Dania, Litwa, Łotwa, Niemcy, Rosja, Słowacja,

Stany Zjednoczone, Węgry, Wielka Brytania, ponadto z Finlandii otrzymano referat). Ogółem wygłoszono 17 referatów i 2 komunikaty. Wszystkie materiały z sympozjum zostaną wkrótce opublikowane w wydaniu książkowym w językach polskim i angielskim, co umożliwi środowisku bibliotekarskiemu zapoznanie się z jego dorobkiem naukowym.

WŁADYSŁAW MICHAŁ

Odpowiedzi redakcji

Mój tydzień pracy wynosi 40 godzin (5 × 8), wszystkie soboty mam wolne. Niebawem czeka mnie urlop — proszę o wyjaśnienie, czy przypadająca w jego części sobota będzie mi wliczona w urlop, czy nie.

Kodeks pracy podaje następujące przepisy:

art. 151 § 1 — Pracownikom przysługuje prawo do corocznego, nieprzerwanego, płatnego urlopu wypoczynkowego.

art. 154 § 2 — Za dni robocze uważa się wszystkie dni z wyjątkiem niedziel oraz świąt określonych w odrębnych przepisach.

art. 149 § 1 — Pracownikom, którzy z powodu urlopu, choroby lub innych przyczyn nie mogli wykonać dni wolnych od pracy w wyznaczonych terminach, nie przysługują w zamian inne dni wolne od pracy ani żadne roszczenia z tego tytułu.

W wymiarze urlopu mowa jest o dniach roboczych w brzmieniu art. 154 § 2, zatem soboty muszą być wliczone do urlopu.

Komputerowy program obsługi biblioteki szkolnej

BIBLIOTEKA SZKOLNA - MOL

**pomaga utworzyć
nowoczesne centrum informacyjne w szkole**

Firmy MOL i VULCAN informują o zacieśnieniu współpracy w zakresie produkcji oprogramowania dla potrzeb szkół.

Program Biblioteka Szkolna - MOL jest w pełni zintegrowany z pozostałymi programami systemu VULCAN PLAN, co pozwala na korzystanie z informacji zawartych w bazie danych szkoły.

W szkołach nie posiadających jeszcze systemu VULCAN PLAN Biblioteka Szkolna - MOL jest instalowany jako samodzielny program.

Od 1.01.1995 r. sprzedaż programu Biblioteka Szkolna - MOL prowadzi wyłącznie:

VULCAN sp. z o. o.
ul. Kazimierska 15
51-657 Wrocław
tel. (0-71) 480158

Informacjami i pomocą serwisową służy również producent:

MOL Systemy informatyczne
ul. Zygmunta Augusta 3-7
tel. (0-58) 203953
(0-58) 218021 w.274

KRAJOWA
KSIĘGARNIA
WYSYŁKOWA

OFERUJEMY

BOGATY WYBÓR
PUBLIKACJI
EDUKACYJNYCH

* * *

LITERATURĘ
DZIECIĘCĄ
MŁODZIEŻOWĄ
I DLA DOROSŁYCH

* * *

Jak zamawiać?

Wystarczy przesłać
pod nasz adres za-
mówienie, a książki
za zaliczeniem poc-
ztowym trafią do
Państwa.

PRZYJMUJEMY

TAKŻE
ZAMÓWIENIA
TELEFONICZNE!

Nasz adres:

01-242 Warszawa
Al. Prymasa
Tysiąclecia 83
tel./fax (0-22) 32-83-50
32-43-44

ZAPRASZAMY

KUPON ZAMÓWIENIA

Zamawiający

Imię _____

Nazwisko _____

Ulica, nr. domu _____

Kod, Miejscowość _____

Województwo _____

Autor	Tytuł	Cena	Ilość
1. P. Gasparski	Czy świat jest ruletką?	3,50	
2. I. Jundziwill	Dziecko – ofiara przemocy	3,50	
3. W. Oniszczenko	Stres to brzmi groźnie	2,50	
4. E. Kujawa M. Kurzyńska	Reedukacja dzieci z trud- nościami w czytaniu i pisaniu metodą 18 struktur wyrazowych	6,00	
5. M. Dembińska	Domowe zabawy logopedyczne	4,00	
6. S. Rimm	Bariery szkolnej kariery Dlaczego dzieci zdolne mają słabe stopnie	9,00	
7. M. Bogdanowicz B. Kisiel M. Przasnyska	Metoda Weroniki Sherborne w terapii i wspomaganii rozwoju dziecka	5,00	
8. H. Jankowska	Rozwój czynności poznawczych u dzieci	2,80	
9. A. Dobosz-Sztuba	Być macochą, być ojczymem	2,80	
10. J. Wójtowiczowa	Logopedyczny zbiór wyrazów	4,50	
11. H. Rylke	W zgodzie ze sobą i uczniem	4,00	
12. M. Łobocki	A B C wychowania dla nauczycieli i wychowawców	3,00	
13. J. Nitecki	Słowniczek przysłów	2,50	
14. W. Okoń	Wizerunki sławnych pedagogów polskich	8,00	
15. J. Twardowski	Wiersze wybrane	5,00	
16. Opracowanie I. Szypowska	Poezja odzyskana. Antologia poezji polskiej 1939-1989	2,50	
17. B. Kryda	Krajobraz poezji polskiej. Antologia	5,40	
18. S. Wyspiański	Wesele	4,00	
19. S. Żeromski	Szyfowe prace	3,80	
20. F. Kafka	Proces	3,50	
21. M. Jaworski	Metodyka nauki o języku polskim	4,20	
22. T. Płużański	Przyjaciel mądrości	7,00	
23. W. Cienkowski	Tajemnice imion własnych	2,80	
24. Praca zbiorowa	Encyklopedia szkolna. Historia	32,00	
25. B. Jagiełło	Rok 1963 pod znakiem Orła i Pogoni	2,50	
26. R. Pietrzykowski	Wielka rewolucja francuska	1,80	
27. C. Guittard A.C. Martin	Ludy przeszłości wokół Morza Śródziemnego. Rzymianie	9,00	

Autor	Tytuł	Cena	Ilość
28. K. Kersten	Rok pierwszy	6,00	
29. J. Kochanowski	Proces szesnastu	6,00	
30. A. Paczkowski	Zdobycie władzy	6,00	
31. A. Garlicki	Bolesław Bierut	6,00	
32. Z. Landau	Gospodarka Polski Ludowej	6,00	
33. A. Micewski	Kościół – Państwo w latach 1945-1989	6,00	
34. A. Garlicki	Stalinizm	6,00	
35. B. Osińska	O sztuce dawnej i dalekiej	6,50	
36. M. Doney	I ty zostań zielonym. Baw się dbając o nasz świat	4,00	
37. S. Tilling A. Nisbet K. Chell	Kwaśne deszcze — zbadaj to sam	2,00	
38. S. Tilling	Ozon a efekt cieplarniany — zbadaj to sam	2,00	
39. H. Springall D. Job. E. Jackson	Azot i azotany – w życiu człowieka i w środowisku	2,50	
40. Pr. zb. pod red. W. Stawińskiego	Jak samodzielnie poznawać przyrodę	5,50	
41. Z. Podbielkowski	Geografia roślin	5,00	
42. Z. Podbielkowski M. Podbielkowska	Przystosowania roślin do środowiska	8,50	
43. S. Sękowski	Moje laboratorium cz. 1 cz. 2	2,50 2,50	
44. S. Jeleński	Lilavati rozrywki matematyczne	7,50	
45. Praca zbiorowa	Szkoła geometrii. Odczyty kaliskie	6,50	
46. M. Kordos	Wykłady z historii matematyki	15,00	
47. E. Nęcka	Inteligencja i procesy poznawcze	9,80	
48. E. de Bono	Naucz swoje dziecko myśleć	7,80	
49. Praca zbiorowa	Podstawowe pojęcia ekonomiczne	4,40	
50. Praca zb. pod red. D. Patrzalka G. Wichary	Zadania do lektury dla klasy III szkoły średniej	4,50	
51. Praca zb. pod red. D. Patrzalka G. Wichary	Zadania do lektury dla klasy IV szkoły średniej	4,50	
52. K. Marcinkowska K. Michejda-Kowalska	Barwne fantazje	4,50	
53. K. Marcinkowska K. Michejda-Kowalska	Wydzieranki wycinanki	4,50	
54. M. Daszyńska	Techniki graficzne. Powielanie odbijanie	4,50	
55. M. Daszyńska	Malarskie techniki dekoracyjne	4,50	
56. M. Daszyńska	Papieroplastyka	7,50	
57. A. Misiurska	Aplikacje	8,00	
58. L. Brown Ch. Flavin S. Poster	Na ratunek ziemi. Jak budować gospodarkę światową w duchu ekorozwoju	4,50	

POLECAMY

- NOWOŚCI SZKOLNE
- LITERATURĘ FACHOWĄ
- PORADNIKI
- ENCYKLOPEDIA
- SŁOWNIKI
- ALBUMY, ATLAS

* * *

UWAGA !!!

Co miesiąc będziemy Państwu prezentować nowy, zestaw książek z różnych dziedzin.

* * *

Jesteśmy otwarci na wszelkie propozycje i życzenia Państwa — postaramy się im sprostać.

**SZUKASZ
POTRZEBNEJ
KSIĄŻKI ?
ZAMÓW JĄ U NAS !**

Nasz adres:

01-242 Warszawa
Al. Prymasa
Tysiąclecia 83
tel./fax (0-22) 32-83-50
32-43-44

ZAPRASZAMY

podpis zamawiającego

Drodzy Czytelnicy!

Wydawnictwo SBP chce jak najlepiej służyć społeczności bibliotekarskiej i braci akademickiej. W tym celu stworzyliśmy przed dwoma laty serię „**Nauka — Dydaktyka — Praktyka**”, która spotyka się z życzliwym przyjęciem zarówno w środowisku profesjonalnym, jak i wśród uczących się. Serię tę, w której ukazało się dotąd 12 tomów, będziemy nadal kontynuować.

Odpowiadając na zgłaszane potrzeby proponujemy Wam **n o w ą** serię wydawniczą.

PROPOZYCJE I MATERIAŁY

w ramach której wydawać będziemy **szybko** książki zawierające tzw. gorące tematy, aktualia, ciekawe materiały z konferencji i seminariów organizowanych przez SBP.

Chcemy ocenić i upowszechnić dorobek tych kręgów środowiska bibliotekarskiego, które zmagają się z aktualnymi problemami polskiego bibliotekarstwa. Nie zrezygnujemy też z publikowania ciekawszych prac doktorskich, innych naukowych i popularnonaukowych dociekań. Jesteśmy przekonani, że szybsze krążenie myśli i idei zrodzonych w naszym środowisku przyczyni się do podwyższenia standardów zawodowych polskiego bibliotekarstwa. Nie ukrywamy nadziei, że publikacje te dobrze posłużą celom dydaktycznym.

Pierwsze dwa tomy już do nabycia:

1. BIBLIOGRAFIA REGIONALNA

Rozpoczynamy serię od bardzo interesujących materiałów z Konferencji bibliografów w Puławach. Znajdziecie tu Państwo referaty J. Wołosza, L. Bilińskiego, J. Sadowskiej, a także wiele komunikatów Koleżanek z WBP dzielących się swoimi doświadczeniami z prac nad bibliografią regionalną. Jest to pierwsza od wielu lat publikacja na ten temat.

2. JAK POMAGAĆ BIBLIOTEKOM?

Drugi tom z nowej serii zawiera niezwykle interesujące materiały z Konferencji w Cedzynie. Jest tu bogato udokumentowany przegląd prac SBP nad ustawą o bibliotekach pióra St. Czajki, refleksyjny referat J. Kolodziejskiej o „pogodzie dla bibliotek”, bardzo bogaty faktograficznie i myślowo referat J. Maja o rozwoju sieci bibliotek publicznych w latach 1945-1990 oraz wielogłos nt. funkcji instrukcyjno-metodycznych wojewódzkich bibliotek publicznych. Jesteśmy przekonani, że książka ta będzie dobrze służyła zarówno czynnym zawodowo bibliotekarzom jak i adeptom zawodu.

3. W marcu br. ukaze się tom trzeci zatytułowany „**Informacja biznesowa w bibliotece**”

Zapraszamy autorów do współpracy, a czytelników do korzystania z naszych publikacji.

JANUSZ NOWICKI
Dyrektor
Wydawnictwa SBP

Zamówienia prosimy kierować na adres

Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
00-953 Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5 7, tel. 27-52-96, 22-43-45

Haiku to japoński gatunek poezji bardzo popularny na świecie. W Polsce istnieje już pismo poświęcone tej poezji i kulturze japońskiej. Czasopismo „Haiku” zajmuje się też poezją w ogóle i krótkimi formami prozatorskimi. Większość jego czytelników to młodzi ludzie, którym pismo umożliwia debiut literacki. Wśród autorów goszczących na łamach „Haiku” są też twórcy o bogatym dorobku. Poeci haiku i polscy japońscy mają nadzieję, że to wyjątkowe pismo znajdzie trwałe miejsce w zbiorach bibliotecznych.

Dzięki staraniom redakcji „Haiku” istnieje możliwość bezpłatnej prenumeraty czasopisma dla bibliotek. Wszystkie zainteresowane biblioteki proszonym są o kontakt pod adresem:

Aria-Haiku, skr. 57, 00-975 Warszawa 12

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN

Stanisław Stabryła
MITOLOGIA DLA DOROSŁYCH

Wyd. 1, pop. nauk., ark. wyd. 32, tw.+obw.,
ISBN 83-01-11613-7

Po raz pierwszy na polskim rynku wydawniczym pojawi się „Mitologia dla dorosłych”, pióra prof. S. Stabryły, autora wielu prac z dziedziny literatury greckiej i rzymskiej. Mitologia, jaką Autor przedstawia, nie jest zbiorem miłych i gładkich historyjek o ludziach, herosach i bogach. Przeważają tu barwy ponure, zło okazuje się niejednemu raz silniejsze niż dobro, podłość bierze górę nad szlachetnością, takie bowiem mity, w których odbijało się prawdziwe życie, przekazała nam starożytna Grecja. Autor powstrzymuje się od wszelkich moralizujących komentarzy, ponieważ uważa, że mity greckie zachowują wciąż aktualność, a ich przesłanie jest równie czytelne w naszych czasach, jak i w starożytności. Czytelnik polski po raz pierwszy będzie miał możliwość poznania mitów greckich w formie, która różni je zdecydowanie od wszystkich dotychczasowych wersji dostępnych na rynku księgarskim.

Andrzej Basista
OPOWIEŚCI BUDYNKÓW.
ARCHITEKTURA CZTERECH KULTUR

Wyd. 1, pop. nauk.,

Książka jest zbiorem esejów omawiających w przystępnej i niebanalnej formie najistotniejsze zagadnienia architektury, odwołując się do przykładów pochodzących z różnych epok i obszarów geograficznych (Europa, Bliski Wschód, Ameryka Pn.). Autor, znany architekt i plastyk, proponuje swoisty wykład dziejów architektury i filozofii sztuki poprzez dzieje poszczególnych budynków, które weszły do stereotypu widzenia epoki. Każdy rozdział, poprzedzony anegdotą, jest bogato ilustrowany.

NOWE LEKI
pod red. J. Feely

Wyd. 1, ark. wyd. 30, brosz.,
ISBN 83-01-11475-4

Książka jest pozycją wyjątkową. Nie jest to podręcznik farmakologii klinicznej, nie zawiera bowiem informacji o wszystkich lekach i wszystkich stanach chorobowych, w jakich są one stosowane. Daje natomiast, i to w sposób wyważony, duży zasób informacji o najważniejszych lekach i najważniejszych jednostkach chorobowych, z jakimi może spotkać się lekarz w swojej codziennej praktyce. Autorzy kładą szczególny nacisk na miejsce leków w terapii różnych stanów chorobowych, tak leków nowych, jak i leków znanych dawniej, ale ciągle będących w użyciu. Czytelnik otrzymuje bardzo kompetentny przegląd obecnego stanu wiedzy na temat postępowania w różnych jednostkach chorobowych, a także omówienie możliwości leczniczych.

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN
ul. Miodowa 10, 00-251 WARSZAWA
Dział Sprzedaży: tel. (0-2) 635-09-76, fax (0-22) 26-09-50

Zapraszamy do naszych księgarń promocyjnych
na terenie całego kraju, w których można kupić i zamówić
wszystkie publikacje naszego Wydawnictwa oraz „ANEKS”-u